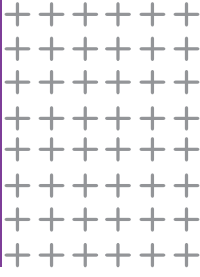

KPSS
2026

HİBRİT
KİTAP

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET

TÜRKÇE

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Türkçe Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar;

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı, öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Eğitim sistemimizin her aşamasında Türkçe dersi temel kabul edilmiştir. Türkçe, sadece KPSS'de değil kariyer sürecinizde karşılaşılabileceğiniz diğer sınavlarda da karşınıza çıkmaktadır. Sınavlar haricinde Türkçeyi doğru bilmek ve doğru kullanmak her ortamda size avantaj sağlayacaktır. Bu bağlamda Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Türkçe** kitabımız sınav kapsamında yer alan **30** Türkçe sorusunu çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır.

Kitabımızda konular anlaşılır bir dille anlatılmış, “Uyarı”, “Püf Noktası”, “Aklınızda Olsun” kutucuklarıyla anlatım pekiştirilmiştir. Konuların sonunda “Çözümlü” ve “Cevaplı” testlere yer verilmiştir.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS'de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

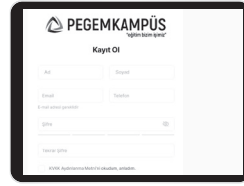

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

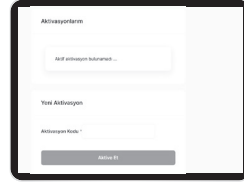
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

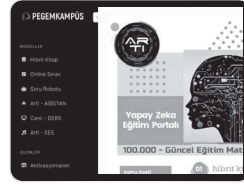
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

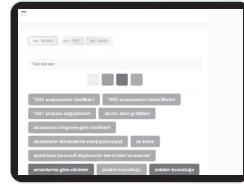
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.**

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Sözcükte ve Söz Öbeğinde Anlam

Sözcükte Anlam Özellikleri	1
Gerçek Anlam	1
Mecaz (Değişmece) Anlam	1
Terim Anlam	2
Sözcükte Anlam İlişkileri	2
Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler	2
Yakın Anımlı Sözcükler	3
Karşıt (Zıt) Anımlı Sözcükler	3
Sesteş (Eş Sesli) Sözcükler	4
Kökteş Sözcükler	4
Somut ve Soyut Anımlı Sözcükler	4
Nicel ve Nitel Anımlı Sözcükler	5
Özel ve Genel Anımlı Sözcükler	5
Yansıma Sözcükler	5
Sözcükte Anlam Olayları	6
Ad Aktarması (Mecazımürsel)	6
Anlam Aktarması (Deyim Aktarması)	7
Dolaylama	8
Güzel Adlandırma	8
Dokundurma (Tariz)	8
Kinaye (Değinmece)	8
Mübalağa (Abartma)	8
Sözde Anlam	8
İkilemeler	8
Deyimler	9
Atasözleri	10
Pekiştirmeler	10
Kalıplaşmamış Sözcükler	10
Çözümlü Test	11
Cevaplı Test	16

2. Bölüm Cümlede Anlam

Cümlede Var Olan Anlamlar	20
Varsayım	20
Tahmin (Sezgi)	20
Olasılık (İhtimal)	20
Kesinlik	21
Öneri (Tavsiye)	21
Ön Yargı	21
Şaşırtma	21
Eşitlik	21
Karşılaştırma	21
Benzetme	21
Nesnel Yargı (Nesnellik)	22
Öznel Yargı (Öznellik)	22
Değerlendirme	22
Eleştiri	22
Üslup (Biçem)	23
İçerik (Konu)	23
Tanımlama	23
Özgünlük	23
Çıkarım	23
Hayıflanma (Yazıklanma)	23
Pişmanlık	23
Küçümseme - Azımsama	24
Düşsel Öge (Düşsellik)	24
Kanıksama - Yadsıma	24
Beklenti	24
Sitem	24
Tasarı	24
Yakınma	24
Aşamalı Durum	24
Saptama	24

Cümlede Anlam Özellikleri.....	25
Mesaj (İleti).....	25
Anlamca Aynı Olan (Anlamdaş) Cümleler	25
Anlamca Yakın Olan Cümleler	25
Anlamca Çelişen Cümleler.....	25
Cümlede Anlam İlişkileri	26
Neden-Sonuç İlişkisi.....	26
Amaç-Sonuç İlişkisi	26
Gerekçeli Yargı.....	26
Koşula Bağlılık (Koşul-Sonuç İlişkisi)	27
Cümlede Anlatım Teknikleri	27
Doğrudan Anlatım (Alıntı Yapma).....	27
Dolaylı Anlatım	27
Cümle Tamamlama.....	27
Cümle Oluşturma	28
Kesin Yargı.....	28
Anlamlarına Göre Cümleler.....	29
Çözümlü Test	31
Cevaplı Test.....	37

3. Bölüm

Paragrafta Yapı - Anlam - Anlatım

Paragrafın Yapısı.....	41
Paragrafın İçeriği	45
Paragrafta Anlatım.....	47
Anlatım Biçimleri / Yöntemleri / Teknikleri	47
Düşünceyi Geliştirme Yolları	48
Parçaya Dayalı Sorular	52
Anlatım Nitelikleri.....	53
Çözümlü Test	55
Cevaplı Test.....	62

4. Bölüm

Ses Bilgisi

Sesler.....	67
Ünlü Sesler ve Ünlü Uyumları.....	67
Ünsüz Sesler	67
Ses Olayları	68
Ünsüz Değişimi (Yumuşama)	68
Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşme)	68
Ses Düşmesi.....	69
Ses Türemesi.....	70
Ulama	71
Dudak Ünsüzlerinin Benzeşmesi	71
Ünlü Daralması	71
Kökte Ünlü Değişimi	72
Yardımcı Sesler	72
Çözümlü Test	73
Cevaplı Test.....	79

5. Bölüm

Yapı Bilgisi

Kök ve Gövde.....	83
Ekler.....	83
Yapım Ekleri.....	83
Çekim Ekleri.....	84
Fiil Çekim Ekleri	85
Yapılarına Göre Sözcükler	86
Çözümlü Test	88
Cevaplı Test.....	94

6. Bölüm Sözcük Türleri

İsim (Ad).....	98
Varlıkların Türüne Göre İsimler.....	98
Varlıkların Sayılarına Göre İsimler.....	98
İsmin Hâlleri.....	98
İsim Tamlamaları.....	99
Zamir (Adıl).....	100
Kişi Zamirleri.....	100
İşaret Zamirleri.....	100
Belgisiz Zamirler.....	100
Soru Zamirleri.....	101
İlgi Zamiri (Aitlik Eki).....	101
Sıfat (Ön Ad).....	101
Niteleme Sıfatları.....	101
Belirtme Sıfatları.....	101
Adlaşmış Sıfatlar.....	102
Zarf (Belirteç).....	103
Durum Zarfları.....	103
Yer-Yön Zarfları.....	103
Zaman Zarfları.....	103
Ölçü-Miktar Zarfları.....	103
Soru Zarfları.....	103
Edat (İlgeç).....	104
Bağlaç.....	106
Ünlem.....	106
Fiil (Eylem).....	106
İş (Kılış) Fiilleri.....	106
Oluş Fiilleri.....	107
Durum Fiilleri.....	107
Fiillerde Kip.....	107
Fiillerde Kişi.....	109
Fiillerde Olumsuzluk.....	110
Fiillerde Anlam (Zaman-Kip) Kayması.....	110
Fiillerde Çatı.....	111

Fiilimsiler.....	113
Fiilimsi Grupları.....	115
Yardımcı Fiiller.....	115
Ek-Fiil (Ek-Eylem).....	115
Çözümlü Test.....	118
Cevaplı Test.....	124

7. Bölüm Cümle Bilgisi

Cümle Türleri.....	128
Yüklemlerine Göre Cümleler.....	128
Öge Dizilişine Göre Cümleler.....	128
Yapılarına Göre Cümleler.....	129
Cümlenin Öğeleri.....	130
Yüklem.....	130
Özne.....	130
Nesne.....	132
Dolaylı Tümleç.....	132
Zarf Tümleci.....	132
Edat Tümleci.....	133
Söz Öbekleri.....	133
Tekrar Grupları (İkilemeler).....	133
Bağlama Grupları.....	134
Sıfat Tamlaması Grupları.....	134
Edat Grupları.....	134
İsim Tamlaması ve İyelik Grupları.....	134
Birleşik İsim Grupları.....	134
Birleşik Fiil Grupları.....	134
Ünvan Grupları.....	135
Ünlem Grupları.....	135
Sayı Grupları.....	135
İsnat Grupları.....	135
Fiilimsi Grupları.....	135
Çözümlü Test.....	136
Cevaplı Test.....	141

8. Bölüm Yazım Kuralları

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler	145
Kısaltmaların Yazımı.....	148
Sayıların Yazımı.....	148
Deyimlerin ve İkişemelerin Yazımı.....	149
Birleşik Kelimelerin Yazımı.....	149
Yabancı Özel Adların Yazımı	155
Ses Olaylarıyla İlgili Yazım Kuralları	155
Çözümlü Test	157
Cevaplı Test.....	163

9. Bölüm Noktalama İşaretleri

Nokta (.)	167
Virgül (,)	167
Noktalı Virgül (;).....	169
İki Nokta (:)	170
Üç Nokta (...).....	170
Soru İşareti (?)	171
Ünlem İşareti (!).....	171
Kısa Çizgi (-)	171
Uzun Çizgi (-).....	172
Tırnak İşareti (" ").....	172
Parantez ( )	173
Kesme İşareti (').....	174
Çözümlü Test	176
Cevaplı Test.....	181

10. Bölüm Anlatım Bozuklukları

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları	185
Gereksiz Ek ve Sözcük Kullanımı.....	185
Çelişen Sözcüklerin Bir Arada Kullanımı.....	186
Yanlış Ek ve Sözcük Kullanımı	186
Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı.....	186
Deyim-Atasözü Yanlışları	187
Anlam Belirsizliği.....	187
Mantık Hataları.....	188
Dil Bilgisine Dayalı Anlatım Bozuklukları.....	188
Fiil ve Yüklem Yanlışları.....	188
Özne - Yüklem Uyuşmazlığı.....	189
Özne Eksikliği	190
Nesne Eksikliği	191
Dolaylı Tümleç Eksikliği	191
Zarf ve Edat Tümleci Eksikliği.....	192
Tamlama Yanlışları	192
Çatı Uyuşmazlığı.....	193
Çözümlü Test	194
Cevaplı Test.....	199

11. Bölüm Sözel Mantık

Yöntemler	202
Sözel Mantık Soru Tipleri ve Örnek Çözümleri.....	205
Sıralama Kurguları	205
Eşleştirme Kurguları.....	210
Çıkarım Kurguları	216
Şifreleme Kurguları	217
Yer-Yön-Konum Kurguları.....	218
Tablo Yorumlama Kurguları.....	225
Karma Kurgular.....	228
Çözümlü Test-1	233
Çözümlü Test-2.....	241
Çözümlü Test-3.....	249
Çözümlü Test-4.....	257
Çözümlü Test-5.....	266

SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

A. Gerçek Anlam

Sözcüğün temel anlamına, yan anlam ve anlamlarına sözcüğün gerçek anlamı denir.

1. Temel (İlk / Başat) Anlam

Sözcüğün tek başına söylendiğinde çağrıştırdığı anlamına sözcüğün **temel anlamı** denir. Başka bir ifadeyle sözlükte 1 numara ile gösterilen anlamdır.

- ✓ Çorabın öbür **eşini** yerden almak için sol ayağını uzatıyordu.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri” anlamında,

- ✓ Küçük kız çocuğu babasının **elini** sıkıca tutmuş yürüyordu.

Bu cümledeki “el” sözcüğü “kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü” anlamında,

- ✓ Gökyüzüne bakınca beyaz **bulutları** görmüş ve içini huzur kaplamıştı.

Bu cümledeki “bulut” sözcüğü “atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın” anlamında,

- ✓ Bu koyunda hiç **et** yok, pek zayıf.

Bu cümledeki “et” sözcüğü “insanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka” anlamında,

- ✓ Şafağa doğru otomobil **sesi** duyuldu.

Bu cümledeki “ses” sözcüğü “kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün” anlamında

- ✓ Seninle arkadaşlığımız **sonsuz** olacak.

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “sonu olmayan, bitmeyen, ebedî” anlamında yani temel anlamında kullanılmıştır.

2. Yan Anlam

Bir sözcüğün temel anlamına bağlı olarak benzerlik açısından ya da işlevsel açıdan kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir.

Yan anlam da gerçek anlam kapsamındadır.

- ✓ Kadın diye **eşini** bellemiş, dürüst, aile babası bir adamdır.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika” anlamında,

- ✓ Güvercin uzun zamandır **eşini** arıyordu.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “birlikte yaşayan dişi ve erkek hayvanlardan her biri” anlamında,

- ✓ **Elimdeki** bütün parayı bu eve yatırdım.

Bu cümledeki “el” sözcüğü “sahiplik, mülkiyet” anlamında,

- ✓ İki **el** silah sesi duyuldu.

Bu cümlede “el” sözcüğü “kez, defa” anlamında,

- ✓ Şu **sonsuz** mavilikte var mıydı onun eşi?

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “ölçülemeyecek kadar çok veya büyük olan anlamında,

- ✓ İçimdeki ülkede bu ordu insanlarına karşı **sonsuz** bir sevgi ve minnet var.

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “çok” anlamında yani yan anlamda kullanılmıştır.

B. Mecaz (Değişmece) Anlam

Bir sözcüğün gerçek anlamından (temel ve yan anlam ve anlamlarından) uzaklaşarak yeni anlamlar kazanmasına **mecaz anlam** denir.

Sözcükler cümle içerisinde, deyim ve atasözlerinde mecaz anlam kazanır.

- ✓ Gazi'nin şen çehresi üstünden ciddi bir düşüncenin **bulutu** geçer gibi oldu.

Bu cümledeki "bulut" sözcüğü "keder, endişe" anlamında,

- ✓ Ben hayatımı yeniden ve bambaşka **çizgiler** üzerinde kuracağım.

Bu cümledeki “çizgi” sözcüğü “temel” anlamında,

- ✓ Bir kıvılcım isyan havası **doğuruyor**.

Bu cümledeki “doğur-” sözcüğü “ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak” anlamında,

- ✓ Bugün yine kaç **kapı** dolaştın?

Bu cümledeki “kapı” sözcüğü “ev gezmesi için gidilen yer” anlamında,

- ✓ Bu vicdan azabının demirden **pençesi** yüreğini sıkı-maya başlıyordu.

Bu cümledeki “pençe” sözcüğü “etkisinden kurtulmak olanaksız, etkisi çok olan güç” anlamında,

- ✓ Gençler dergimize yeni bir **soluk** getirdiler.

Bu cümledeki “soluk” sözcüğü “tarz” anlamında,

- ✓ Sokaklarda olay geçerken başka çocuklar da **sürüye** katılır, mektebe kadar giderler.

Bu cümledeki “sürü” sözcüğü “yönlendirilebilen insan topluluğu” anlamında,

Yani mecaz anlamda kullanılmıştır.

👉 PÜF NOKTASI

Temel anlamını kaybeden sözcük somut anlam kazanmışsa yan, soyut anlam kazanmışsa mecaz anlamda kullanılmıştır.

- ✓ Dağda üşümek için ateş yakmış. (Temel anlam)
somut
- ✓ Yemeği ateşten indirmiş. (Yan anlam)
somut
- ✓ Ateşi kırkandan aşağı düşmedi. (Yan anlam)
somut
- ✓ İçimin ateşi hiç küllenmedi. (Mecaz anlam)
soyut

Örnek

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamın dışında kullanılmıştır?

- A) Dışarıda karlar erimeye başlamıştı.
- B) Bozuk kaldırımlardan sular akıyordu.
- C) Vücudu ezikler ile doluydu.
- D) Okuyabilmek için kapıdaki ışık yeterli değildi.
- E) Uykuda olan ağaçlar baharla uyandı.

Çözüm:

A seçeneğindeki “dışarı” sözcüğü “dış çevre, dış yer, hariç, içeri karşıtı”, B seçeneğindeki “bozuk” sözcüğü “bozulmuş olan”, C seçeneğindeki “ezik” sözcüğü “çarpma, dövülme vb. sebeplerle vücutta oluşan bere”, D seçeneğindeki “ışık” sözcüğü “cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya, nur, şavk” anlamına geldiğinden bu sözcükler gerçek anlamlarıyla kullanılmıştır. Ancak E seçeneğindeki “uyku” sözcüğü “doğada görülen sükkûnet durumu” anlamına gelerek gerçek anlamın dışında yani mecaz anlamda kullanılmıştır.

Cevap E

C. Terim Anlam

Herhangi bir bilim, sanat, askerlik, spor ya da meslekle ilgili kavramları karşılayan sözcüklerin anlamına **terim anlam** denir.

- ✓ serum → tıp terimi
- ✓ zamir → dil bilgisi terimi
- ✓ kaside → edebiyat terimi
- ✓ seçim → hukuk terimi

- ✓ Yaşlılıktan gözlerine **perde** inmiş.

Bu cümledeki “perde” sözcüğü “katarakt” anlamında bir tıp terimidir.

- ✓ **Isı**, atomlar arası çekim gücünü yenerek maddenin hacmini artırır.

Bu cümlede “ısı” sözcüğü fizik terimidir.

- ✓ *Manas, Şehname, İlyada, Kalevala* birer **destan** örneğidir.

Bu cümlede “destan” sözcüğü edebiyat terimidir.

UYARI

Terim anlamlı sözcükler ait oldukları alan dışındaki cümlelerde kullanıldığında terim anlamlı olmaz.

- ✓ Hayatına güneş gibi doğmuştur.
- ✓ Konuya bu sözlerle noktayı koydu.

Bu cümlelerdeki altı çizili sözcükler günlük hayatla ilgili kavramları karşıladığından terim değildir.

SÖZCÜKTE ANLAM İLİŞKİLERİ

A. Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Yazılışları farklı olduğu hâlde aynı anlamı karşılayan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir.

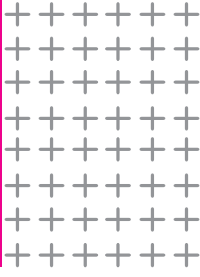
- ✓ O kadar yoksulmuş ki rüyasında bile eline para fakirmiş değmemiş.
- ✓ İnsanlara saygıyı yitirdin mi yandın.
hürmeti

- ✓ Hatıralarımızda kaldı o güzel günler.
Anılarımızda

- ✓ O gün Türkçe öğretmeninin yazılı yapma olasılığı vardı.
ihtimali

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin yerlerine altlarındaki sözcükleri getirdiğimizde, cümlelerin anlamı değişmez. Yani bu sözcükler, kullanıldıkları cümleye göre eş anlamlıdır.

**KPSS
2026**

**HİBRİT
KİTAP**

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

**KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET**

MATEMATİK

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

**HİBRİT
KİTAP**

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Matematik Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar,

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı, öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Matematik** kitabımız sınav kapsamında yer alan **30** matematik sorusunu çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır. Kitabımızda konular anlatıldıktan sonra “Çözümü” ve “Cevaplı” testler ile “Karma” testlere yer verilmiştir. Bu testler de çalıştığınız konuları pekiştirmenizde sizlere katkı sağlayacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

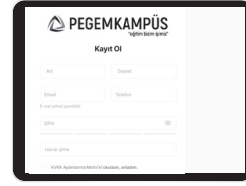
Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

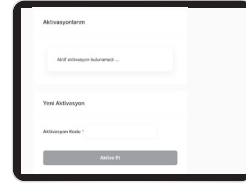
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

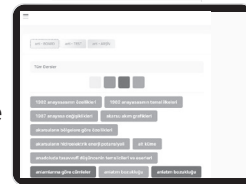
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.**

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

1. Bölüm Temel Kavramlar

Temel Kavramlar	1
Çözümlü Test 1-2.....	17
Cevaplı Test 1-2-3.....	25
Karma Test 1-2.....	31
Bölme – Bölünebilme	36
En Büyük Ortak Bölen (EBOB)	41
En Küçük Ortak Kat (EKOK)	41
Çözümlü Test	45
Cevaplı Test 1-2-3.....	49
Karma Test	55
Rasyonel Sayılar	57
Ondalık Sayılar	60
Çözümlü Test	62
Cevaplı Test 1-2	66

2. Bölüm Denklemler - Eşitsizlikler - Mutlak Değer

Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	70
Çözümlü Test	78
Cevaplı Test.....	82
Basit Eşitsizlikler.....	84
Çözümlü Test	90
Cevaplı Test.....	94
Mutlak Değer	96
Çözümlü Test	102
Cevaplı Test.....	106
Karma Test 1-2.....	108

3. Bölüm

Üslü - Köklü İfadeler - Çarpanlara Ayırma

Üslü İfadeler	112
Çözümlü Test	118
Cevaplı Test 1-2	122
Karma Test	126
Köklü İfadeler	128
Çözümlü Test	134
Cevaplı Test 1-2	138
Çarpanlara Ayırma.....	142
Çözümlü Test	150
Cevaplı Test 1-2-3.....	154

4. Bölüm

Oran Orantı ve Problemler

Oran - Orantı	160
Çözümlü Test	166
Cevaplı Test 1-2	170
Sayı ve Kesir Problemleri.....	174
Çözümlü Test	178
Cevaplı Test 1-2	182
Yaş Problemleri.....	186
Çözümlü Test	189
Cevaplı Test.....	193
Yüzde Problemleri	195
Kâr - Zarar Problemleri.....	195
Faiz Problemleri.....	198
Çözümlü Test	199
Cevaplı Test 1-2	203
Karışım Problemleri	207
Çözümlü Test	210
Cevaplı Test.....	214

İÇİNDEKİLER

İşçi Problemleri	216
Havuz Problemleri	219
Çözümlü Test	222
Cevaplı Test.....	226
Hareket Problemleri.....	228
Nehir Problemleri.....	234
Tren Problemleri.....	234
Çözümlü Test	235
Cevaplı Test.....	239

5. Bölüm

Kümeler - İşlem - Modüler Aritmetik - Fonksiyon

Kümeler	241
Çözümlü Test	249
Cevaplı Test.....	253
İşlem	255
Modüler Aritmetik.....	259
Çözümlü Test	263
Cevaplı Test 1-2	268
Kartezyen Çarpım.....	272
Bağıntı	272
Fonksiyon	272
Çözümlü Test	282
Cevaplı Test 1-2	286

6. Bölüm

Permütasyon - Kombinasyon - Olasılık

Saymanın Temel Kuralları	290
Permütasyon	292
Kombinasyon	295
Olasılık.....	297
Çözümlü Test	301
Cevaplı Test 1-4	305

7. Bölüm

Tablo - Grafik Okuma Sayısal Mantık

Sayısal Mantık Problemleri	313
Tablo-Grafik Okuma	342
Daire Grafiği.....	343
Sütun Grafiği	344
Çözümlü Test 1-6.....	345
Cevaplı Test.....	374
Karma Test 1-3.....	377

TEMEL KAVRAMLAR

Rakam:

Sayıları ifade etmeye yarayan sembolere rakam denir.

"0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9" onluk sistemde kullanılan rakamlardır.

Sayı:

Bir çokluk belirtmek için rakamların belirli bir kurala göre, bir araya getirilmesiyle oluşan ifadeye sayı denir.

$$-25, \frac{3}{2}, \sqrt{7}, -\frac{1}{2}$$

birer sayıdır.

(ab) iki basamaklı bir sayıdır. $a \neq 0$ 'dır.

$$\begin{array}{l} ab = 10a + b \\ \begin{array}{l} \rightarrow \text{Birler basamağı} \\ \rightarrow \text{Onlar basamağı} \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{l} abc = 100a + 10b + c \\ \begin{array}{l} \rightarrow \text{Birler basamağı} \\ \rightarrow \text{Onlar basamağı} \\ \rightarrow \text{Yüzler basamağı} \end{array} \end{array}$$

Sayı Kümeleri

1. Sayma Sayıları Kümesi ($\mathbb{N}^+$)

$$\mathbb{N}^+ = \{1, 2, 3, \dots\}$$

2. Doğal Sayılar Kümesi ($\mathbb{N}$)

$$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

3. Tam Sayılar Kümesi ($\mathbb{Z}$)

Bir başlangıç noktasına göre, ileride ve geride, yukarıda veya aşağıda kalan değerler pozitif (+) ve negatif (-) sayılar ile ifade edilir.

$$\mathbb{Z}^+ = \{1, 2, 3, \dots\} \quad \mathbb{Z}^- = \{\dots, -3, -2, -1\}$$

$$\mathbb{Z} = \mathbb{Z}^- \cup \{0\} \cup \mathbb{Z}^+$$

0 pozitif ya da negatif değildir.

4. Rasyonel Sayılar

a ve b birer tam sayı, $b \neq 0$ olmak üzere $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılabilen sayılara rasyonel sayı denir.

$$Q = \left\{ \frac{a}{b} \mid a, b \in \mathbb{Z} \text{ ve } b \neq 0 \right\}$$

$$-\frac{5}{2}, \frac{3}{4}, \frac{7}{2}, 7, -9, \dots \text{ birer rasyonel sayıdır.}$$

5. İrrasyonel Sayılar

a ile b birer tam sayı ve $b \neq 0$ iken $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılamayan sayılara irrasyonel sayılar denir.

$$\sqrt{3}, e, \pi, \frac{1}{\sqrt{2}} \text{ irrasyonel sayılardır.}$$

6. Reel (Gerçel) Sayılar

Rasyonel ve irrasyonel sayılar kümelerinin tüm elemanlarını içeren sayı kümesidir.

$$\sqrt{5}, 3, \frac{1}{2}, \frac{1+\sqrt{5}}{2}, \frac{\sqrt{3}}{2}, \sqrt[3]{-5} \text{ reel sayılardır.}$$

Tek ve Çift Sayılar

2 ile bölünebilen sayılara çift, bölünemeyen sayılara tek sayılar denir. n bir tam sayı olmak üzere $2n$ çift sayıların genel terimini, $(2n - 1)$ tek sayıların genel terimini belirtir.

"T" tek sayıları, "Ç" çift sayıları göstermek üzere, tek ve çift sayıların işlemleri

$$\begin{array}{ll} T \mp T = \text{Ç} & T \cdot T = T \\ T \mp \text{Ç} = T & T \cdot \text{Ç} = \text{Ç} \\ \text{Ç} \mp \text{Ç} = \text{Ç} & \text{Ç} \cdot \text{Ç} = \text{Ç} \end{array}$$

şeklinde gösterilebilir. Ancak tek ve çift sayıların birbirine bölümleri ile ilgili kesinlik durumu olmayabilir.

Örneğin $\frac{T}{T}$ işleminin sonucu her zaman bir tam sayı olmadığından bir yorum yapılamaz. Ancak; bu bölme işlemlerinin sonuçlarının tam sayı olduğunu kabul ederek şu yorumlar yapılabilir:

$$\frac{T}{T} = \text{Tektir.} \quad \frac{15}{3} = 5 \quad \frac{21}{7} = 3, \dots$$

$$\frac{\text{Ç}}{T} = \text{Çifttir.} \quad \frac{18}{3} = 6 \quad \frac{20}{5} = 4, \dots$$

$\frac{\text{Ç}}{\text{Ç}}$ kesinlik yoktur. Çünkü

$$\frac{24}{2} = 12 \quad \frac{24}{8} = 3 \quad \frac{24}{0} \rightarrow \text{tanımsız} \quad \frac{0}{0} \rightarrow \text{belirsiz}$$

çift   tek

Bir sayının tam sayı kuvveti ile ilgili de kesin bir yorum yapılamaz. Ancak şu şekilde yorumlar yapılabilir:

$$T^T = 3^3 = 27 \text{ tek}, \quad 3^{-3} = \frac{1}{27} \notin \mathbb{Z}$$

$$T^{\text{Ç}} = 5^2 = 25 \text{ tek}, \quad 5^{-2} = \frac{1}{25} \notin \mathbb{Z}$$

$$\text{Ç}^T = 2^3 = 8 \text{ çift}, \quad 2^{-3} = \frac{1}{8} \notin \mathbb{Z}$$

$$\text{Ç}^{\text{Ç}} = 2^4 = 16 \text{ çift}$$

$$\text{Ç}^{\text{Ç}} = 2^0 = 1 \text{ tek}$$

$$\text{Ç}^{\text{Ç}} = 0^0 = \text{belirsiz}$$

Dolayısıyla iki çift sayının birbirine bölümünün ve bir çift sayının çift kuvvetinin sonuçları ile ilgili kesinlik yoktur.

Pozitif ve Negatif Sayılar

Sıfırdan büyük sayılara pozitif, sıfırdan küçük sayılara negatif sayılar denir. Pozitif ve negatif sayıların işlemleri:

$$\begin{aligned} (+) + (+) &= + & (+) \cdot (+) &= + & + \cdot (-) &= - \\ (-) + (-) &= - & (-) \cdot (-) &= + \end{aligned}$$

Pozitif bir reel sayının bütün kuvvetleri pozitif, negatif bir reel sayının çift kuvvetleri pozitif, tek kuvvetleri negatiftir.

$$\begin{aligned} (-2)^2 &= (-2) \cdot (-2) = 4 \\ (-2)^3 &= (-2) \cdot (-2) \cdot (-2) = -8 \\ -2^2 &= -2 \cdot 2 = -4 \end{aligned}$$

Örnek

x ve y doğal sayılardır.

x + y = 20 olduğuna göre, (x · y) çarpımının en büyük ve en küçük değerini bulunuz.

Çözüm:

Toplamları verilen iki doğal sayının çarpımının en büyük değeri alması için sayıların birbirine yakın, en küçük değeri alması için sayıların birbirine uzak olması gerekir.

$$\begin{aligned} x + y &= 20 \\ 0 + 20 &= 20 \Rightarrow 0 \cdot 20 = 0 \text{ en küçük} \\ 1 + 19 &= 20 \Rightarrow 1 \cdot 19 = 19 \\ &\vdots \\ 10 + 10 &= 20 \Rightarrow 10 \cdot 10 = 100 \text{ en büyük} \end{aligned}$$

Örnek

x ve y birer tam sayıdır.

x · y = 20 olduğuna göre, (x + y) toplamının en büyük ve en küçük değerini bulunuz.

Çözüm:

Çarpımları verilen iki tam sayının toplamının en büyük ve en küçük değeri için sayıların birbirine uzak olması gerekir.

$$\begin{aligned} x \cdot y &= 20 \\ 20 \cdot 1 &= 20 \Rightarrow 20 + 1 = 21 \text{ en büyük} \\ 10 \cdot 2 &= 20 \Rightarrow 10 + 2 = 12 \\ &\vdots \\ -20 \cdot (-1) &= 20 \Rightarrow -20 - 1 = -21 \text{ en küçük} \end{aligned}$$

Örnek

x, y ve z birer tam sayıdır.

x · y = 24 ve y · z = 18 olduğuna göre, (x + y + z) toplamının en büyük ve en küçük tam sayı değeri kaçtır?

Çözüm:

$$\begin{aligned} x \cdot y &= 24 \\ y \cdot z &= 18 \end{aligned}$$

ortak çarpan olan y sayısına değer vererek çözüme başlanır.

$$\begin{aligned} y = 1 &\Rightarrow x \cdot y = 24 \Rightarrow x = 24 \\ y \cdot z &= 18 \Rightarrow z = 18 \end{aligned}$$

Böylece x + y + z = 43 bulunur.

$$y = -1 \Rightarrow x \cdot y = 24 \text{ için } x = -24$$

$$y \cdot z = 18 \text{ için } z = -18$$

Böylece x + y + z = -43 bulunur.

Örnek

x bir reel sayıdır.

5x + 13 sayısı en büyük negatif tam sayı olduğuna göre, x kaçtır?

Çözüm:

En büyük negatif tam sayı -1'dir.

$$\begin{aligned} 5x + 13 &= -1 \Rightarrow 5x = -14 \\ x &= -\frac{14}{5} \end{aligned}$$

Örnek

a, b ve c birer rakamdır.

a = 3b ve b > c olduğuna göre, üç basamaklı en büyük abc sayısı kaçtır?

Çözüm:

$$\begin{aligned} a &= 3b & b &> c \\ b = 1 &\Rightarrow a = 3 & &1 > c \\ b = 2 &\Rightarrow a = 6 & &2 > c \\ b = 3 &\Rightarrow a = 9 & &3 > c \end{aligned}$$

en büyük abc sayısı istendiği için

$$a = 9 \quad b = 3 \quad c = 2 \text{ olmalıdır.}$$

Böylece abc = 932 bulunur.

Örnek

x, y ve z birer rakamdır.

$x - y = 4$ ve $z = y - 2$ olduğuna göre, üç basamaklı en küçük xyz sayısı kaçtır?

Çözüm:

$$x - y = 4 \text{ ve } y - z = 2$$

ortak değişken olan y 'ye değer vererek çözüme başlanır.

	$y - z = 2$	$x - y = 4$
$z = 0$ için	$2 - 0 = 2$	$6 - 2 = 4$
$z = 1$ için	$3 - 1 = 2$	$7 - 3 = 4$
$z = 2$ için	$4 - 2 = 2$	$8 - 4 = 4$
$z = 3$ için	$5 - 3 = 2$	$9 - 5 = 4$

$z = 4$ için $x = 10$ olur ki bu durumda x rakam olmaz.

O hâlde yazılabilecek xyz sayıları

062, 173, 284, 395 ve

Bu sayıların en küçüğü 173'tür.

Örnek

a , b ve c sıfırdan farklı tam sayılar olmak üzere $a - b = 6c$ eşitliğine göre, $a - b - c$ 'nin alabileceği değerleri bulunuz.

Çözüm:

$$a - b = 6c \text{ olduğundan}$$

$a - b - c = 6c - c = 5c$ 'dir. a , b , c sıfırdan farklı tam sayılar olduğundan $a - b - c$ işleminin sonucu, 5'in katı olan tüm pozitif ve negatif tam sayılara eşittir. Ancak 0 olamaz.

Örnek

$x - y$ ve $y + 4$ sayıları aynı tam sayıya eşit olduğuna göre, $x \cdot y$ çarpımının sonucu hangi değerleri alabilir?

Çözüm:

$$x - y = y + 4 \Rightarrow x = 2y + 4$$

olduğundan x daima çift tam sayıdır. Dolayısıyla

$x \cdot y$ daima çift tam sayı değerlerini alabilir.

Örnek

$$\frac{a+5}{2a+4} \text{ ve } \frac{2a+4}{a+5}$$

ifadeleri birer tam sayı olduğuna göre, a 'nın alabileceği tam sayı değerlerinin toplamı kaçtır?

Çözüm:

$$\frac{a+5}{2a+4} \text{ ve } \frac{2a+4}{a+5} \text{ birer tam sayı olduğuna göre,}$$

$$\frac{a+5}{2a+4} = 1 \text{ veya } \frac{a+5}{2a+4} = -1 \text{ olmalıdır. O hâlde}$$

$$\frac{a+5}{2a+4} = 1 \Rightarrow a+5 = 2a+4$$

$$a = 1$$

$$\frac{a+5}{2a+4} = -1 \Rightarrow a+5 = -(2a+4)$$

$$a+5 = -2a-4$$

$$3a = -9$$

$$a = -3$$

O hâlde, a 'nın alabileceği tam sayı değerlerinin toplamı: $1 - 3 = -2$ 'dir.

Örnek

a , b ve c birbirinden farklı rakamlar olmak üzere, $2a + 4b - 3c$ işleminin sonucunun en büyük ve en küçük değerini bulunuz.

Çözüm:

$2a + 4b - 3c$ işleminin en büyük değeri için a ve b en büyük, c en küçük olmalıdır.

$$b = 9 \quad a = 8 \quad c = 0 \text{ için}$$

$$2 \cdot 8 + 4 \cdot 9 - 3 \cdot 0 = 16 + 36 = 52$$

$2a + 4b - 3c$ işleminin en küçük değeri için a ve b en küçük, c en büyük olmalıdır.

$$a = 1 \quad b = 0 \quad \text{ve} \quad c = 9 \text{ için}$$

$$2 \cdot 1 + 4 \cdot 0 - 3 \cdot 9 = 2 - 27 = -25$$

elde edilir.

Örnek

a, b ve c birbirinden farklı pozitif tam sayılardır.

$$a - 2 = b^2$$

$$b + 2 = c^3$$

olduğuna göre, $a + b + c$ toplamının en küçük değeri kaçtır?

Çözüm:

$$a - 2 = b^2 \quad b + 2 = c^3$$

c sayısının 3. kuvveti alındığı için en küçük değer c'ye verilerek başlanır.

$c = 0$ ve $c = 1$ olursa b negatif olacağından $c = 2$ için

$$b + 2 = 2^3 \Rightarrow b + 2 = 8 \Rightarrow b = 6$$

$$a - 2 = 6^2 \Rightarrow a - 2 = 36 \Rightarrow a = 38$$

Böylece $a + b + c = 38 + 6 + 2 = 46$ elde edilir.

Örnek

a, b ve c birbirinden farklı rakamlardır.

$a = \frac{7}{b-c}$ olduğuna göre, kaç farklı (a,b,c) üçlüsü vardır?

Çözüm:

$a = \frac{7}{b-c}$ olduğundan $b - c$ işleminin sonucunun

7'yi bölen bir sayı olması gerekir.

$$a = \frac{7}{b-c} \rightarrow 1 \text{ veya } 7 \text{ olabilir.}$$

$$b - c = 1 \Rightarrow a = 7 \text{ dir.}$$

$$b - c = 1 \Rightarrow (1,0), (2,1), (3,2), (4,3), (5,4), (6,5) \\ (7,6), (8,7), (9,8)$$

Ancak $a = 7$ olduğundan (b, c) için (7, 6) ve (8, 7) alınamaz. Dolayısıyla 7 tane (a, b, c) üçlüsü vardır.

$$b - c = 7 \Rightarrow a = 1 \text{ dir.}$$

$b - c = 7 \Rightarrow (7, 0), (8, 1), (9, 2)$ ancak $a = 1$ olduğundan (b, c) (8, 1) olamaz.

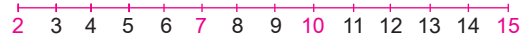
Dolayısıyla 2 tane (a, b, c) üçlüsü vardır.

Toplamda 9 tane (a, b, c) üçlüsü vardır.

Örnek

Sayı doğrusu üzerinde işaretlenen 2,7,10 ve 15 sayılarından bir a tam sayısına en yakın sayının 10, en uzak sayının 2 olduğu bilindiğine göre a tam sayısı en az kaçtır?

Çözüm:

En uzak 2, en yakın 10 olacak şekilde sayılar 9, 11 veya 12 seçilebilir. O hâlde a tam sayısı en az 9 olacaktır.

Örnek

a, b ve c birer sayma sayısı ve $a < b < c$ olmak üzere

$3a + 5b + c = 61$ olduğuna göre, c'nin en küçük değeri kaçtır?

Çözüm:

$a < b < c$ ve c'nin en küçük değeri sorulduğundan sayıların yakın olması gerekir.

$$3a + 5b + c = 61$$

$$\downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow$$

$$7 \quad 8 \quad 0 \quad \text{olamaz.} \quad 7 < 8 < 0 \text{ değildir.}$$

$$6 \quad 7 \quad 8 \quad \text{olur.} \quad 6 < 7 < 8$$

Buradan $c = 8$ bulunur.

Örnek

Aşağıdaki sayıların tek veya çift olma durumlarını inceleyiniz.

I. $445 \cdot 33$

II. $2^{48} \cdot 3^{48}$

III. $7^{12} - 12^7$

IV. $27^{41} + 3^{21} + 6^{66}$

Çözüm:

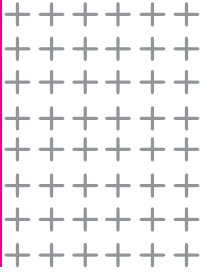
I. $445 \cdot 33 = T \cdot T = \text{Tektir.}$

II. $2^{48} \cdot 3^{48} = Ç \cdot T = \text{Çifttir.}$

III. $7^{12} - 12^7 = T - Ç = \text{Tektir.}$

IV. $27^{41} + 3^{21} + 6^{66} = T + T + Ç = \text{Çifttir.}$

**KPSS
2026**

**HİBRİT
KİTAP**

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

**KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET**

GEOMETRİ

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

**HİBRİT
KİTAP**

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Geometri Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, foto-kopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar;

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı, öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir.

Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Geometri** kitabımız sınav kapsamında yer alan **3 veya 4 soruyu** çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır. Kitabımızda bölümlerin sonunda yer alan "Cevaplı" testler de öğrendiklerinizi pekiştirmenizi sağlayacaktır.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS'de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

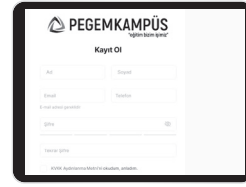
Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

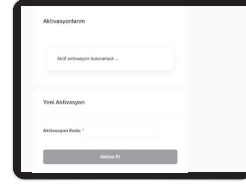
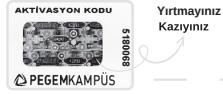
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

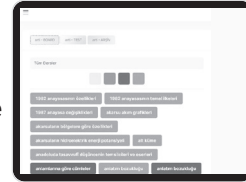
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.**

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

1. Bölüm Geometrik Kavramlar - Doğruda Açılar - Üçgenler

Geometrik Kavramlar.....	1
Tanımsız Kavramlar.....	1
Açılar.....	1
Açı Çeşitleri.....	2
Açıortay.....	3
Tümler Açılar.....	4
Bütünler Açılar.....	4
Ters Açılar.....	4
Paralel İki Doğrunun Bir Kesen ile Yaptığı Açılar.....	4
Paralel İki Doğrunun Birden Çok Kesen ile Meydana Getirdiği Açılar.....	5
Kenarları Paralel Açılar.....	7
Kenarları Dik Açılar.....	7
Üçgenler.....	11
Üçgen Çeşitleri.....	11
Açılarına Göre Üçgenler.....	11
Kenarlarına Göre Üçgenler.....	11
Üçgende Temel ve Yardımcı Elemanlar.....	12
Üçgende Açılar ile İlgili Özellikler.....	13
Dik Üçgen.....	19
Üçgende Açıortay Teoremleri.....	25
Üçgende Kenarortay Teoremleri.....	29
Özel Üçgenler.....	34
İkizkenar Üçgen.....	34
Eşkenar Üçgen.....	37
Üçgende Alan.....	41
Üçgende Benzerlik.....	47
Üçgende Açık - Kenar Bağıntıları.....	57
Üçgen Eşitsizliği.....	57
Cevaplı Test 1 - 13.....	63

2. Bölüm Çokgenler ve Dörtgenler

Çokgenler.....	89
Dörtgenler.....	95
Dörtgenlerde Alan.....	97
Paralelkenar.....	99
Paralelkenarda Alan.....	100
Eşkenar Dörtgen.....	103
Dikdörtgen.....	105
Kare.....	108
Yamuk.....	110
Deltoid.....	115
Cevaplı Test 1 - 5.....	116

3. Bölüm Çember ve Daire

Çember ve Daire.....	126
Çemberde Açık.....	126
Çemberde Yardımcı Elemanlar.....	126
Çemberde Yay ve Açık Özellikleri.....	128
Çemberde Kiriş Yay Özellikleri.....	133
Çemberde Uzunluk.....	134
Bir Noktanın Bir Çembere Göre Kuvveti.....	134
İki Çemberin Ortak Teğetleri.....	139
İki Çemberin Birbirine Göre Durumları.....	141
Üçgenin Çemberleri.....	142
Teğetler Dörtgeni.....	143
Dairede Alan.....	143
Çemberde Benzerlik.....	147
Cevaplı Test 1 - 3.....	150

4. Bölüm Analitik Geometri

Noktanın Analitik İncelenmesi	156
Analitik Düzlem	156
İki Nokta Arasındaki Uzaklık	157
Doğrusal Noktalar	158
Doğrusal Olmayan Noktalar	161
Doğrunun Analitik İncelenmesi	164
Doğrunun Eğim Açısı ve Eğimi	164
Doğrunun Grafiğinin Çizimi	165
Doğrunun Denklemleri	166
Özel Doğrular	168
İki Doğrunun Birbirine Göre Durumları	169
Doğru Demeti	171
Simetriler	173
Noktanın Simetriği	173
Doğrunun Simetriği	177
Eşitsizlikler	179
Cevaplı Test	186

5. Bölüm Katı Cisimler

Prizma	188
Dikdörtgenler Prizması	189
Küp	191
Silindir	192
Piramit	195
Koni	196
Küre	198
Cevaplı Test 1 – 2	199

GEOMETRİK KAVRAMLAR

Tanımsız Kavramlar

Nokta, doğru, düzlem gibi kavramlar tanımsız kavramlardır.

Nokta

Kalem ucunun kâğıt üzerine bıraktığı işaret veya izdir. Noktanın belli bir alanı, hacmi veya boyutu yoktur. Nokta büyük harfle gösterilir.

Örneğin;

Doğru

İki ucu sınırsız aynı doğrultulu noktaların kümesidir.

Doğrular genelde küçük harfle temsil edilirler. d doğrusu veya AB diye sembolize edilebilir.

Doğru Parçası

İki nokta ile bu iki nokta arasında kalan noktaların birleşim kümesine **doğru parçası** denir.

doğru parçası $[AB]$ sembolü ile gösterilir.

$[CD] \rightarrow CD$ doğru parçası

$|CD| \rightarrow CD$ doğru parçasının uzunluğu olarak gösterilir.

Işın

Bir ucu başlangıç noktası olup diğer ucu sonsuza giden noktaların oluşturduğu kümeye **ışın** denir.

$[AB \rightarrow$ AB yarı doğrusu diye okunur.

Yarı Doğru

$[AB$ ışınından başlangıç noktası yani A noktasının çıkartılması ile elde edilen noktaların kümesine **AB yarı doğrusu** denir.

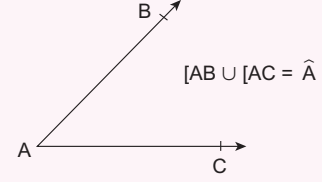
$]AB -$ AB yarı doğrusu diye okunur.

Düzlem

Bir masanın üstü, durgun su yüzeyi gibi tamamen düz ve aynı zamanda her yöne sınırsız olan noktaların oluşturduğu kümeye **düzlem** denir.

AÇILAR

Başlangıç noktaları aynı olan iki ışının birleşimine "**Açı**" denir.

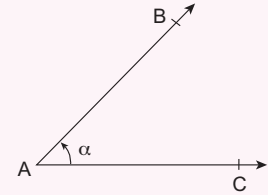

Yani, $[AB$ ve $[AC$ ışınlarının birleşimi ile oluşan açı BAC ya da CAB açısıdır.

BAC açısı $\widehat{BAC}$ ya da $\widehat{CAB}$ şeklinde gösterilir.

Açının Ölçüsü

$[AB$ ve $[AC$ ışınları arasında kalan bölgeye $\widehat{A}$ nın ölçüsü denir. Her $\widehat{A}$ na 0 ile 360 arasında bir tek reel sayı karşılık gelir. Bu reel sayıya BAC açısının (ya da CAB açısının) ölçüsü denir.

Yani BAC açısının ölçüsü α dir.

ve $m(\widehat{BAC}) = m(\widehat{A}) = \alpha$ veya

$s(\widehat{BAC}) = s(\widehat{A}) = \alpha$ ile gösterilir.

Eş Açılar: Ölçüleri eşit olan açılara **eş açılar** denir.

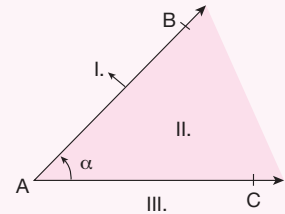
Yani, $m(\widehat{A}) = m(\widehat{B}) \Rightarrow A$ ile B açıları eş açılardır.

Açının Düzlemde Ayırdığı Bölgeler

Herhangi bir açı düzlemi üç farklı bölgeye ayırır.

Bu bölgeler

- I. Açının kolları
- II. Açının iç bölgesi
- III. Açının dış bölgesi

Açı Ölçü Birimleri

Derece, Grad, Radyan açı ölçü birimleridir. Genelde ölçü birimi olarak derece kullanılır. $20^\circ, 40^\circ, \dots$ şeklinde gösterilir.

Bu üç farklı açı ölçü birimleri arasındaki bağıntıyı şöyle verebiliriz.

D: Derece

G: Grad

R: Radyan olmak üzere

$$\frac{D}{180} = \frac{G}{200} = \frac{R}{\pi} \text{ bağıntısı vardır.}$$

NOT

Bir ışının başlangıç noktası etrafında bir tur döndürülmesi ile oluşan açı 360° , 400 Grad ve 2π Radyandır.

Derecenin Alt Birimleri

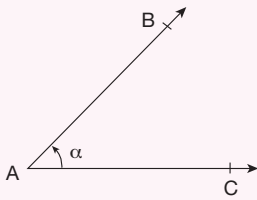
$1^\circ \rightarrow$ Bir derece } $1^\circ = 60'$
 $1' \rightarrow$ Bir dakika } $1' = 60''$
 $1'' \rightarrow$ Bir saniye } $1^\circ = 3600''$ dir.

AÇI ÇEŞİTLERİ

Dar Açı

Ölçüsü 0° ile 90° arasında olan açılara **dar açı** denir.

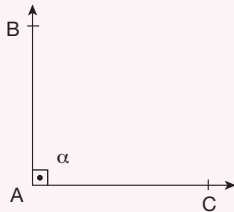
Yani, $0^\circ < \alpha < 90^\circ \Leftrightarrow \alpha$ dar açıdır.

Dik Açı

Ölçüsü 90° olan açılara **dik açı** denir.

Yani, $\alpha = 90^\circ \Leftrightarrow \alpha$ dik açıdır.

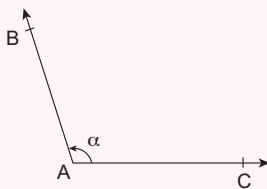

Geniş Açı

Ölçüsü 90° ile 180° arasında olan açılara **geniş açı** denir.

Yani,

$90^\circ < \alpha < 180^\circ \Leftrightarrow \alpha$ geniş açıdır.

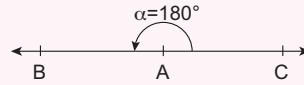

Doğru Açı

Ölçüsü 180° olan açılara **doğru açı** denir.

Yani,

$\alpha = 180^\circ \Leftrightarrow \alpha$ doğru açıdır.

Tam Açı

Ölçüsü 360° olan açılara **tam açı** denir.

Yani,

$\alpha = 360^\circ \Leftrightarrow \alpha$ tam açıdır.

$\alpha = 360^\circ$

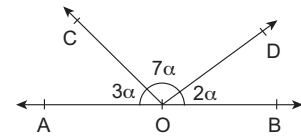
Örnek

A, O ve B noktaları doğrusal,

$m(\widehat{DOB}) = 2\alpha$

$m(\widehat{COD}) = 7\alpha$ ve

$m(\widehat{AOC}) = 3\alpha$

Yukarıdaki verilere göre, α kaç derecedir?

- A) 10   B) 12   C) 15   D) 18   E) 20

Çözüm:

A, O ve B noktaları doğrusal olduğundan doğru açı tanımını gereği 180° lik açı meydana getirirler.

Yani, $3\alpha + 7\alpha + 2\alpha = 180^\circ$ dir.

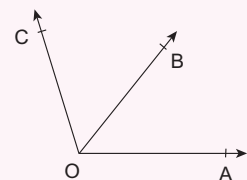
$12\alpha = 180^\circ$

$\Rightarrow \alpha = 15^\circ$ bulunur.

Komşu Açılar

Köşeleri ve birer kenarı ortak olan iç bölgelerinin kesişimleri boş küme olan açılara **komşu açılar** denir.

Yani, $\widehat{COB}$ ile $\widehat{BOA}$ komşu iki açıdır.

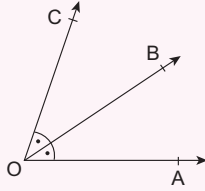
AÇIORTAY

Açıyı iki eşit açığa ayıran ışına **açıortay** denir.

Yani, $m(\widehat{COB}) = m(\widehat{BOA})$ dir.

[OB ye $\widehat{COA}$ nın açıortayı denir.

[OC ile [OA ya **açıortayın kolları (kenarları)** denir.

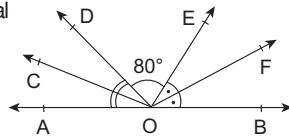

Örnek

A, O ve B noktaları doğrusal

[OC ile [OF açıortay

$m(\widehat{DOE}) = 80^\circ$

Yukarıdaki verilere göre, $m(\widehat{COF})$ kaç derecedir?

- A) 100 B) 110 C) 120 D) 130 E) 140

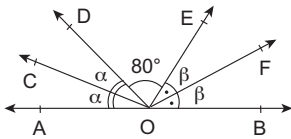
Çözüm:

A, O ve B noktaları doğrusal olduğundan meydana gelen açılarının ölçüleri toplamı 180° dir.

$$m(\widehat{AOC}) = m(\widehat{COD}) = \alpha$$

$$m(\widehat{EOF}) = m(\widehat{FOB}) = \beta$$

dersek

$$2\alpha + 2\beta + 80^\circ = 180^\circ \Rightarrow 2\alpha + 2\beta = 100^\circ \Rightarrow \alpha + \beta = 50^\circ$$

$$m(\widehat{COF}) = \alpha + \beta + 80^\circ \Rightarrow m(\widehat{COF}) = 130^\circ \text{ bulunur.}$$

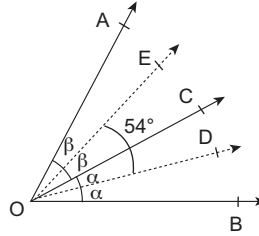
Örnek

Komşu iki açının açıortayları arasında kalan açı 54° dir.

Buna göre, bu iki açının ölçüleri toplamı kaç derecedir?

- A) 100 B) 104 C) 106 D) 108 E) 110

Çözüm:

$\widehat{BOC}$ ile $\widehat{COA}$ komşu iki açıdır. [OD ile [OE

açıortaydır. $m(\widehat{DOE}) = 54^\circ$ olduğundan

$$m(\widehat{BOD}) = m(\widehat{DOC}) = \alpha \text{ ve}$$

$$m(\widehat{COE}) = m(\widehat{EOA}) = \beta \text{ dersek}$$

$$m(\widehat{DOE}) = \alpha + \beta = 54^\circ \text{ dir.}$$

$$\text{Buradan } m(\widehat{BOC}) + m(\widehat{COA}) = 2\alpha + 2\beta$$

$$\frac{2(\alpha + \beta)}{54^\circ} = 108^\circ \text{ bulunur.}$$

NOT

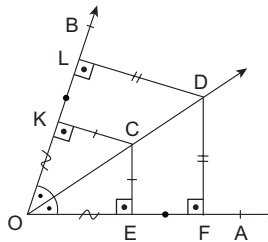
Açıortay üzerinde alınan herhangi bir noktanın, açının kollarına olan dik uzunlukları birbirine eşittir.

[OD açıortay, [OB ile [OA açıortayın kolları olmak üzere

$$[CK] \perp [OB], [DL] \perp [OB],$$

$$[CE] \perp [OA] \text{ ve } [DF] \perp [OA]$$

çizilirse

$$|CK| = |CE|, |DL| = |DF| \text{ ve } |KO| = |EO|, |LO| = |FO| \text{ dur.}$$

TÜMLER AÇILAR

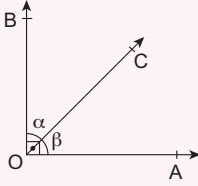
Ölçüleri toplamı 90° olan iki açıya **tümler** iki açı denir.

Yani, α ile β buldukları açılardan ölçüleri olmak üzere

$\alpha + \beta = 90^\circ \Leftrightarrow \alpha$ ile β tümler iki açıdır.

α nın tümleri $90^\circ - \alpha$

β nın tümleri $90^\circ - \beta$ dir.

BÜTÜNLER AÇILAR

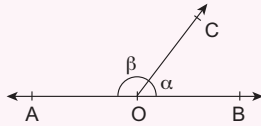
Ölçüleri toplamı 180° olan iki açıya **bütünler** açılar denir.

Yani, α ile β buldukları açılardan ölçüleri olmak üzere

$\alpha + \beta = 180^\circ \Leftrightarrow \alpha$ ile β bütünler iki açıdır.

α nın bütünleri $180^\circ - \alpha$

β nın bütünleri $180^\circ - \beta$ dir.

Örnek

Bir açının 4 katının 5° fazlası aynı açının tümlerine eşit olduğuna göre, açının bütünleri kaç derecedir?

- A) 157 B) 159 C) 161 D) 163 E) 165

Çözüm:

Açı   **Tümleri**

α $90^\circ - \alpha$ dir.

Denklem kurulursa

$$4\alpha + 5^\circ = 90^\circ - \alpha \text{ dir.}$$

$$5\alpha = 85^\circ \Rightarrow \alpha = 17^\circ \text{ bulunur.}$$

O hâlde, açının bütünleri

$$180^\circ - \alpha = 180^\circ - 17^\circ = 163^\circ \text{ bulunur.}$$

Örnek

Bütünler iki açıdan biri diğerine bölündüğünde bölüm 4, kalan 10° dir.

Buna göre, küçük açı kaç derecedir?

- A) 32 B) 34 C) 36 D) 38 E) 40

Çözüm:

Bütünler iki açı

α ile β olsun.

O hâlde, $\alpha + \beta = 180^\circ$ dir.

Verilen denklem yazılacak olursa

$$\frac{\alpha}{10^\circ} = \frac{\beta}{4} \Rightarrow \alpha = 4\beta + 10^\circ \text{ dir.}$$

Buradan $\alpha = 4\beta + 10^\circ$ denklemi

$\alpha + \beta = 180^\circ$ denklemine yerine yazılacak olursa

$$4\beta + 10^\circ + \beta = 180^\circ \Rightarrow 5\beta = 170^\circ$$

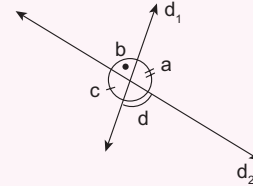
$$\Rightarrow \beta = 34^\circ$$

$$\Rightarrow \alpha = 146^\circ \text{ dir.}$$

O hâlde, küçük açı $\beta = 34^\circ$ bulunur.

TERS AÇILAR

Kesişen iki doğrunun oluşturduğu açılardan birbirine komşu olmayan açılara **ters açılar** denir.

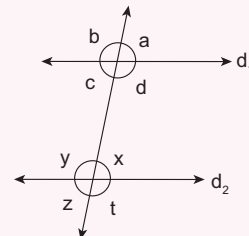

Yani, Kesişen d_1 ve d_2 doğrularında $\hat{a}$ ile $\hat{c}$, $\hat{b}$ ile $\hat{d}$ açıları ters açılardır.

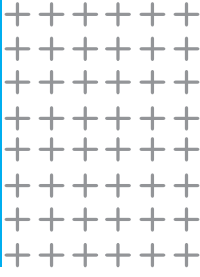
Ters açılardan ölçüleri birbirine eşittir. $a = c$ ve $b = d$ dir.

PARALEL İKİ DOĞRUNUN BİR KESEN İLE YAPTIĞI AÇILAR

$d_1 \parallel d_2$ ve a, b, c, d, x, y, z, t buldukları açılardan ölçüleridir.

**KPSS
2026**

**HİBRİT
KİTAP**

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

**KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET**

TARİH

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

**HİBRİT
KİTAP**

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Tarih Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar;

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı, öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yöneltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz. Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Tarih** kitabımız, Tarih dersi ile ilgili ön yargılarınıza ve kaygılarınıza son verebilecek nitelikte hazırlanmıştır. Kitabımızda tarihî olayların sebep sonuç ilişkilerini daha iyi kavrayabilmenizi sağlayacak şekilde hazırlanmış olan konu anlatımı, “Not”, “Yorum” ve “Uyarı” kutucuklarındaki bilgilerle desteklenmiştir. Ayrıntı gibi görünen ama sınavda sorulabilecek bazı konular “Meraklısına” kutucuklarında sizlere sunulmuştur. Özellikle kültür ve uygarlıkla ilgili konularda da “Kavram Bilgisi” kutucukları ile kavramlar bir arada verilmiştir. “Aklınızda Olsun” kısımlarında yer alan kısa bilgilerle çalışmanızı pekiştirebileceksiniz.

Kitabın çalışmalarınızda yararlı olması temennisi ile, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

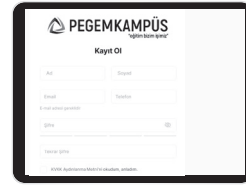
Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

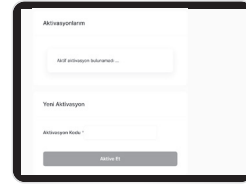
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

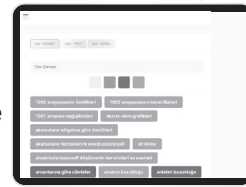
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.**

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

1. Bölüm

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi

Türk Adının Anlamı	1
Türklerin Ana Yurdu	1
Orta Asya Türk Göçlerinin Sebepleri ve Sonuçları	2
Orta Asya ve Avrupa'da Kurulan İlk Türk Devletleri	2
İslamiyet Öncesi Türk Devletleri'nde Kültür ve Uygarlık	9
Çözümlü Test	16
Cevaplı Test	19

2. Bölüm

Türk - İslam Tarihi

Türklerin İslamiyet'i Kabulü	22
İlk Türk - İslam Devletleri	23
Mısır'da Kurulan Türk Devletleri	27
İlk Türk - İslam Devletlerinde Kültür ve Uygarlık	28
Çözümlü Test	38
Cevaplı Test	43

3. Bölüm

Yerleşme ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Türkiyesi

Anadolu'da Türkler	46
Anadolu'da Kurulan I. Dönem Türk Beylikler	47
Türkiye (Anadolu) Selçuklu Devleti	48
Kösedağ Savaşı'ndan Sonra Anadolu'da Kurulan II. Türk Beylikleri	51
Haçlı Seferleri	52
Orta Asya ve Yakın Doğu'da Kurulan Devletler	53
Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Dönemi'nde Kültür ve Uygarlık	55
Çözümlü Test	62
Cevaplı Test	67

4. Bölüm

Osmanlı Tarihi

Kuruluş Dönemi (Beylikten Devlete Osmanlı Devleti) (1299 - 1453)	70
Yükselme Dönemi (Dünya Gücü: Osmanlı Devleti) (1453 - 1579)	74
Çözümlü Test	80
Cevaplı Test	85

5. Bölüm

Osmanlıda Kültür ve Uygarlık

Osmanlıda Devlet Anlayışı	88
Çözümlü Test	113
Cevaplı Test	117

6. Bölüm

Osmanlıda Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri

Duraklama Dönemi (Arayış Yılları) (1579 - 1699)	120
Gerileme Dönemi (XVIII. Yüzyıl) (1699 - 1792)	126
Dağılma Dönemi (En Uzun Yüzyıl) (XIX. Yüzyıl)	133
Çözümlü Test	148
Cevaplı Test	153

7. Bölüm

Avrupa'da Yaşanan Gelişmeler ve Bu Gelişmelerin Türk - İslam Dünyasına Etkileri

Orta Çağ'da Avrupa	157
Yeni Çağ'da Avrupa	158
Yakın Çağ'da Avrupa	162
Çözümlü Test	165
Cevaplı Test	170

8. Bölüm

XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti

Trablusgarp Savaşı (1911 – 1912)	172
Balkan Savaşları (1912 - 1913).....	173
I. Dünya Savaşı (1914-1918)	175
Mondros Ateşkes Anlaşması (30 Ekim 1918)	182
İzmir'in İşgali ve Kuvayimilliyeye	186
Çözümlü Test.....	189
Cevaplı Test	196

9 . Bölüm

Millî Mücadele Hazırlık Dönemi

Genelgeler ve Kongreler Dönemi.....	200
I. TBMM Dönemi	209
Çözümlü Test.....	216
Cevaplı Test	222

10 . Bölüm

Millî Mücadele Muharebeler ve Antlaşmalar Dönemi

Kurtuluş Savaşı'nda Cepheler	225
Lozan Konferansı ve Lozan Barış Antlaşması	237
Çözümlü Test.....	240
Cevaplı Test	243

11. Bölüm

Atatürk İlke ve İnkılapları Atatürk Dönemi İş Politika Gelişmeleri

II. Türkiye Büyük Millet Meclisi Dönemi.....	246
İnkılap Kavramı.....	246
Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar	246
Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar	253
Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar	254
Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar.....	258
Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar.....	260
Sağlık Alanı ve Sosyal Alandaki Gelişmeler.....	263
Atatürk İlkeleri.....	263
Çözümlü Test.....	267
Cevaplı Test	273

12. Bölüm

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası

Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri.....	277
1923 -1932 Arası Türk Dış Politikası.....	277
1932 - 1939 Arası Türk Dış Politikası.....	280
Çözümlü Test.....	283
Cevaplı Test	286

13. Bölüm

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi

İki Küresel Savaş Arasında Dünya.....	288
II. Dünya Savaşı.....	295
Soğuk Savaş Dönemi	304
Yumuşama (Detant) Dönemi ve Sonrası.....	315
Küreselleşen Dünya.....	331
Çözümlü Test.....	351
Cevaplı Test	359

1. BÖLÜM

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

TÜRK ADININ ANLAMI

- Avrasya'da Türkleri araştıran bilim insanları, bu ezeli milletin adının anlamı konusunda, tarihin çeşitli dönemlerinde ve kaynaklarında farklı anlamlara rastlamışlardır.

Türk adı;

- ◆ Çin kaynaklarında "miğfer"
- ◆ Uygur metinlerinde "güç, kuvvet"
- ◆ Kaşgarlı Mahmut'un "*Divanü Lugâti't Türk*" eserinde "olgunluk çağı",
- ◆ Ziya Gökalp'in eserlerinde "törelî, kanun, nizam sahibi",
- ◆ A. Wambery'e göre "türemek, çoğalmak",
- ◆ G. Doerfer'e göre; "Devlete bağlı halk",
- ◆ Barthold'a göre, "Birlik kazanmış halk",
- ◆ Herodot'a göre; "Deniz kıyısında oturan adam" anlamlarına gelmektedir.
- 1911'de bulunan eski bir Türkçe metinden, Türk kelimesinin yaygın olarak "güç, kuvvet" anlamında kullandığı anlaşılmaktadır.
- "Türk" kelimesini ilk defa siyasi ad olarak kullanan devlet, Kök Türkler olmuştur.
- Türk adından ilk kez bahseden kaynak ise Çin yıllıklarıdır. VIII. yüzyıldan itibaren Bizans, İran ve Arap kaynaklarında Türk kelimesine yer verilmiştir.

Coğrafi olarak Türkiye adı;

- Türklerin yaşadığı yer anlamına gelmektedir.
- Türkiye adı ilk defa VI. yüzyılda Bizans kaynaklarında Türklerin ana vatanı Orta Asya için,
- IX. ve X. yüzyıllarda Bizans kaynaklarında Volga'dan Orta Avrupa'ya kadar uzanan saha için,
- XI. ve XIII. yüzyıllarda Memlûklerin hâkim olduğu Mısır ve Suriye için,
- XII. yüzyıldan sonra ise Anadolu'yu ifade etmek için kullanılmıştır.

Not

Avrasya; Asya ve Avrupa kıtalarının büyük bir bölümünü içine alan Türkler, Moğollar, Çinliler ve Slavların yaşadığı coğrafyaya verilen addır.

TÜRKLERİN ANA YURDU

- Türklerin ana yurdu Orta Asya'dır.
- Orta Asya, doğuda, Kingan Dağları; batıda, Hazar Denizi; güneyde Hindikuş ve Karanlık dağları; kuzeyde Altay Dağları ve Baykal Gölü ile çevrili olan bölgedir.
- Orta Asya, denizden uzak karasal bir iklime sahiptir. Bölge yüksek düzlükler, dağlar ve ağaçsız steplerle kaplıdır. Bu etkenler Türklerin göçebe bir hayat sürmelerinde ve hayvancılık ile uğraşmalarında etkili olmuştur.

Ana Yurtta Görülen Kültür Merkezleri

Anav:

- Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat çevresinde bulunur.
- Türk kültürünün önemli bir unsuru olan "at" ilk kez bu kültürde görülmüştür.
- Orta Asya'nın en eski kültür merkezidir.

Afanesyev:

- Altay - Sayan Dağları çevresinde Minusinsk'te bulunur.
- Türklere ait en eski kültür merkezi olarak kabul edilir.
- Konargöçer bir yaşam sürdürmüştür.
- Taşınabilir sanat eserleri ve madenden eşyalar bulunmuştur.

Andronova:

- Yenisey dolaylarında bulunur.
- Kültür, geniş bir alanda etkili olmuştur.
- Türklerin ataları tarafından meydana getirilmiştir.

Karasuk:

- Karasuk Nehri (Kırgızistan) civarında bulunur.
- Bu kültürde; demir madeni, birçok bölgeye göre daha erken işlenmeye başlamıştır.
- Tekerlekli, üstü çadırlarla örtülü arabalar kullanılmıştır.
- Atlı göçebe kültürün Orta Asya'ya yayılmasını sağlamıştır.

Tagar:

- Abakan bölgesinde bulunur.
- Kültür mensuplarına "Altaylılar"da denir.
- Türk kültürünün en gelişmiş ve sentezlenmiş halidir.

ORTA ASYA TÜRK GÖÇLERİNİN SEBEPLERİ VE SONUÇLARI

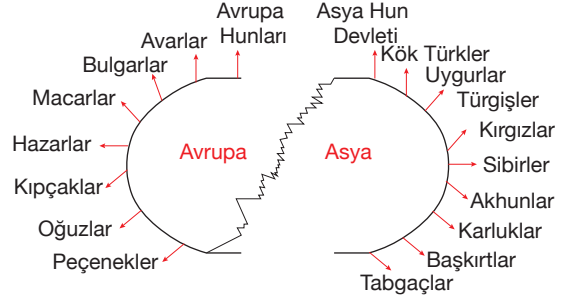
Sebepleri

- İklim koşullarının değişmesi
- Kuraklık
- Hayvan hastalıkları ve otlakların daralması
- Salgın hastalıklar
- Nüfus artışı
- Üretimin, tüketimi karşılayamaması
- Boylar arasındaki mücadele
- Dış baskılar
- Cihan hâkimiyeti düşüncesi
- Özgür ve bağımsız yaşama isteği

Sonuçları

- Türkler, dünyanın farklı bölgelerine yayılmışlar ve bu durum Türk tarihinin bir bütün olarak incelenmesini zorlaştırmıştır.
- Göçler sayesinde, Türk kültürü Avrupa, Afrika ve Asya'ya yayılmıştır.
- Türkler gittikleri yerlerdeki topluları devlet ve askerî teşkilat gibi alanlarda etkilemişlerdir.
- Geniş bir coğrafya'ya yayılan Türkler, pek çok Türk devleti kurmuştur. Bu durum teşkilatçı yapılarının göstergesidir.
- Türklerin farklı bölgelerde devlet kurmaları Türkler arasında dini ve kültürel farklılıklar oluşturmuştur.
- Anadolu'ya yönelen Türk boyları İslamiyet'i kabul ederek büyük ve güçlü Türk devletleri kurmuşlardır.
- Avrupa'ya göç eden bazı Türk boyları ise Hristiyanlığı kabul ederek millî benliklerini kaybetmişlerdir.

ORTA ASYA VE AVRUPA'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ

Not

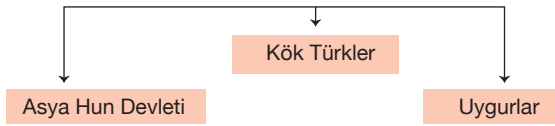
- Avarlar ve Hunlar hem Asya'da hem de Avrupa'da varlıklarını sürdürmüşlerdir.
- İskitler bir Türk devleti olarak değil içinde Türk topluluklarını barındıran bir devlet olarak kabul edilir.
- Avrupa'ya giden Oğuzlar ve Peçenekler devletleşmemişlerdir.

İskitler (Sakalar)

- Orta Asya kökenli atlı göçebe Türk toplulukları tarafından kurulmuştur.
- Kırım, Kafkas, Hazar coğrafyasına hâkim olmuşlardır.
- En önemli hükümdarı **Alp Er Tunga**'dır.
- Firdevsi "**Şehname**" adlı eserinde Alp Er Tunga'dan **Efrasiyab**" adı ile söz etmiştir.
- **Alp Er Tunga** ve **Şu** destanları İskitlere aittir.
- **Alp Er Tunga** Destanı, İskit ve Pers savaşlarını anlatmıştır.
- "**Tomris**" adında kadın hükümdarları vardır.
- Amazon kadınları, bir süre İskitlerin hâkimiyetinde yaşamışlardır.
- Altın işlemeciliğinde gelişmişlerdir; "**Bozkırın kuyumcuları**" olarak anılmışlardır.
- Ekonomileri hayvancılığa dayalıdır. Yoğurt, çökelek yaparak kıymız içmişlerdir. Keçeden yapılmış çadırı, dört tekerlekli araba üzerine yerleştirerek kullanmışlardır.
- Üzengiyi bulmuşlardır.
- **Gök Tanrı** ve Şamanizm inançlarını benimsemişlerdir. Ölülerini kurganlara (mezarlara) mumyalayarak gömmüşlerdir.
- Sanat eserlerinde "Hayvan üslubu"nu benimsemişlerdir.
- Günümüz Yakut Türkleri, İskit soyundan gelmektedir.

Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri

Asya Hun Devleti (Büyük Hun Devleti)

- Orta Asya Türk tarihinin ilk büyük Türk devletidir.
- Orhun ve Selenga nehirleri arasında devlet kurmuşlardır.
- Başkentleri Ötüken'dir. Ötüken "toprak ana" olarak adlandırılmış ve "kutlu vatan" olarak kabul edilmiştir.
- Bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır. (MÖ 220 - 209). Bu dönemde Çinliler, Yüe - çiler ve Moğol - Tunguzlarla savaşmıştır.
- Hun Devleti ve Çin arasında İpek Yolu'na hâkim olmak için uzun mücadeleler yapılmıştır.
- Çin, Hun akınlarını engellemek için imparator Si Huang Dönemi'nde kaleleri birleştirerek Çin Seddi'ni inşa etmiştir.
- Asya Hun Devleti'nin en parlak dönemi Mete Han zamanında yaşanmıştır.
- Mete Han Orta Asya'daki Türk boylarını bir bayrak altında toplamış, böylece Orta Asya'daki Türk siyasi birliği ilk kez kurulmuştur.
- Bu dönemde Çin üzerinde baskı kurulmuş Mete Han Çin'i egemenliği altına alacak gücü olmasına rağmen Çin'i topraklarına katmamış vergiye bağlamıştır. Bunun sebebi kalabalık Çin nüfusu içinde millî benliklerini kaybetmelerinden duyulan endişedir.
- Mete Han zamanında ülke en geniş sınırlara ulaşmış ve İpek Yolu üzerinde de hâkimiyet kurulmuştur.

- Türk askerî teşkilatının temeli olan **Onluk Sistem** de Mete Han Dönemi'nde oluşturulmuş. Böylece ilk disiplinli Türk ordusu kurulmuştur. Mete Han'ın tahta çıkış tarihi olan MÖ 209 Türk Kara Kuvvetlerinin kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir. Onluk Sistem üzerine kurulmuş bu askerî teşkilatlanmayı; Bizans, Moğol, Roma, Çin ve Rusya gibi devletler örnek almıştır. Dünya askerî tarihine önemli katkı sağlanmıştır.
- Ülke yönetimini kolaylaştırmak amacıyla **ikili yönetim anlayışı** Mete Han Dönemi'nde uygulanmış ve devlet işlerinin görüşüldüğü **kurultay** toplantıları yapılmıştır. Böylece Türk devlet teşkilatının temelini Hunlar atmıştır.
- Türk tarihinin önemli destanlarından **Oğuz Kağan Destanı** Mete Han Dönemi'nde oluşturulmuştur.
- Mete Han'dan sonra başa oğlu Ki-ok geçmiştir. Ki-ok Çinliler ile akrabalık kurmak için bir Çin prensesiyle evlenmiştir.
- Çin, Hunlara karşı askerî yoldan elde edemediği zaferi diplomatik yollarla ve bazı casusluk faaliyetleri ile kazanmaya çalışmıştır. Türklere karşı "**Böl, parçala, yönet**" politikasını uygulamıştır.
- Çin, entrikaları neticesinde gittikçe zayıflayan Asya Hun Devleti'nde, Ho-han-yeh ve Çi-çi arasında Çin hâkimiyetini kabul etme ve bağımsızlık konusunda görüş ayrılıkları yaşanmıştır. Kurultay görüşmeleri neticesinde Asya Hun Devleti Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.
- MÖ 36'da Batı Hunları Çin egemenliğine girmiştir. Doğu Hunları ise Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrılmıştır. Güney Hunları, Sienpiler tarafından yıkılmıştır.
- Çin baskısından kaçan Kuzey Hunları, batıya göç ederek Kavimler Göçü'ne sebep olmuşlardır.

Kavimler Göçü (375)

- Çin baskısından kaçan Hunlar batıya doğru göç etmişlerdir.
- Hunlar bu göçleri esnasında bazı kavimleri hâkimiyetleri altına alırken, bazı kavimleri de yurtlarından atmıştır.
- 375 yılında German kavimleri olan Ostrogot, Vizigot, Gepit, Vandal gibi kavimlerle karşılaşmışlardır. Romalıların barbar kavim olarak nitelendirdiği Süev, Angil, Sakson, Burgont, Alan, Frank gibi toplumlar da etkilenmiştir.
- Bütün bu kavimler buldukları yerleri terk ederek batıya doğru bir göç dalgalanması meydana getirmişlerdir. Bu olaya **Kavimler Göçü** denir.

Kavimler Göçü'nün Sonuçları

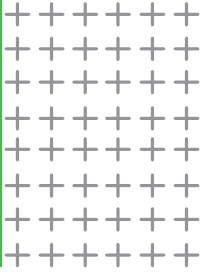
- Kavimlerin yer değiştirmesinden dolayı Avrupa uzun yıllar karışıklık içinde kalmıştır.
- Göç eden kavimlerin Avrupa'nın çeşitli yerlerine yerleşmesi ile bugünkü Avrupa devletlerinin temeli atılmıştır. (İngiltere, Fransa, İspanya, Almanya)
- Avrupa'nın etnik yapısı değişmiştir.
- Roma İmparatorluğu doğu ve batı olarak ikiye ayrılmıştır (395). Batı Roma, 476 yılında yıkılmış, Doğu Roma, İstanbul merkezli yaşamaya devam etmiştir.
- Karmaşık dönem içerisinde merkezî krallıklar güç kaybetmiş ve **feodalite** (derebeylik) rejimi ortaya çıkmıştır.
- Hristiyanlık yayılmış, kilise ve **skolastik düşünce** önem kazanmıştır.
- İlk Çağ sona ermiş ve **Orta Çağ** başlamıştır.
- Hunlar Avrupa'ya yerleşerek, Türk kültürünü Avrupa'ya taşımışlar ve Avrupa Hun Devleti'ni kurmuşlardır.

Avrupa Hun Devleti (375 – 469)

- Balamir önderliğinde Kavimler Göçü'nü başlatan Hun boyları tarafından Macaristan'da kurulmuştur.
  - Avrupa'da kurulan ilk Türk devletidir.
  - Türk kültür ve medeniyetini Avrupa'ya taşımışlardır.
  - Balamir'den sonra devletin başına Uldız geçmiştir. Uldız Dönemi'nde Anadolu'ya ilk Türk akınları yapılmıştır. Ayrıca "Güneşin battığı yere kadar her yeri zaptedebilirim." sözü Uldız'a aittir.
  - Uldız Dönemi'nde Doğu Roma İmparatorluğu baskı altında tutulurken Batı Roma İmparatorluğu ile dostluk kurulmuştur.
  - Uldız'dan sonra devletin başına Karaton, Rua ve daha sonra da Attila geçmiştir.
  - Avrupa Hunları en parlak dönemini Attila zamanında yaşamıştır.
  - Attila, Doğu Roma ile ilişkileri geliştirmek için **Margus (Konstantia) Barışı**'ni yapmıştır. Bu barış ile Doğu Roma vergiye bağlanmıştır.
  - Margus Barışı'nın maddeleri şunlardır:
    - Doğu Roma, Hun kaçaklarını ülkesine kabul etmeyecektir.
    - Doğu Roma, Romalı mülteciler ve esirler için fidye ödeyecektir.
    - Doğu Roma, Hun hâkimiyetindeki kavimlerle Hunlara karşı iş birliği yapmayacaktır.
    - Taraflar arasında ticaret devam edecektir.
    - Antlaşma süreli olacaktır.
    - Doğu Roma'nın, Avrupa Hun Devleti'ne ödediği vergi 300 Libre'den 700 Libre'ye çıkacaktır.
  - Attila, Margus Barışı şartlarına uyulmaması üzerine **Balkan Seferleri**'ne çıkmıştır. Seferler sonucunda **Anatolius (Anatolyus) Barışı** yapılmıştır (447). Bu barış ile Doğu Roma'nın ödediği vergi üç katına çıkarılmıştır.
  - Attila, Doğu Roma'yı denetim altına aldıktan sonra Batı Roma üzerinde baskı kurmuştur. **Galya Seferi**'ne çıkmıştır (551). Seferlerin devamı üzerine Papa I. Leo'nun ara buluculuk yapması üzerine Attila, Roma'yı işgal etmekten vazgeçmiştir.
- Attila'nın Roma Seferi'nden Vazgeçme Sebepleri:**
- Roma'nın Hristiyanlar için kutsal olması
  - Batı Roma'nın Attila'dan aman dilemesi ve onun üstünlüğünü kabul etmesi
  - Attila'nın Sasani Devleti üzerine sefere çıkmayı düşünmesi
  - Attila, Roma seferinden döndükten sonra hayatını kaybetmiştir Devletin başına oğulları İlek, Dengizik ve İrnək geçmiştir. Bundan sonra devlet dağılma sürecine girmiştir.
  - Hristiyanlığı benimseyerek zaman içerisinde millî benliklerini kaybetmişlerdir.

**KPSS
2026**

**HİBRİT
KİTAP**

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

**KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET**

COĞRAFYA

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

**HİBRİT
KİTAP**

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Coğrafya Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar;

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı, öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını **Coğrafya** kitabımız oluşturmaktadır. Kitabımızda konu anlatımları görsellerle, resimlerle ve haritalarla desteklenmiş ve kalıcı öğrenmeye hazır hâle getirilmiştir. Her bölümün sonunda tablolarla anlatılan özet bilgilerle konuların yeniden gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Bölüm sonlarında “Çözümlü” ve “Cevaplı” testlere yer verilmiştir.

Kitabın çalışmalarınızda yararlı olması temennisi ile, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

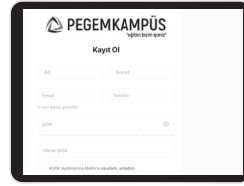
Detaylı anlatım için
QR koda bakınız.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

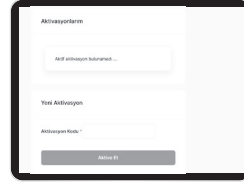
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

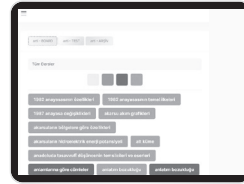
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.**

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Türkiye'nin Coğrafi Konumu

Mutlak Konum	1
Özel Tarihlerde Türkiye	5
Türkiye'nin Mutlak Konumu ve Sonuçları	7
Türkiye'nin Göreceli Konumu ve Sonuçları	9
Türkiye'nin Jeopolitiği.....	12
Özet	14
Çözümlü Test.....	15
Cevaplı Test	22

2. Bölüm

Türkiye'nin Yer Şekilleri

Türkiye'deki Yer Şekillerinin Genel Özellikleri	25
Fiziki Haritalar	25
Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi	26
Türkiye'nin Şekillenmesinde Etkili Olan İç Kuvvetler	27
Türkiye'nin Platoları ve Ovaları	31
Türkiye'de Dış Kuvvetlerin Oluşturduğu Yer Şekilleri....	33
Türkiye'nin Kıyı Tipleri.....	42
Türkiye'de Toprak Oluşumu ve Tipleri	43
Türkiye'nin Su Varlığı	46
Türkiye'de Doğal Afetler	52
Özet	59
Çözümlü Test.....	62
Cevaplı Test	68

3. Bölüm

Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü

Türkiye'nin İklimi.....	71
Türkiye'de Sıcaklık	71
Türkiye'de Basınç ve Rüzgârlar.....	74
Türkiye'de Nemlilik ve Yağış	76
Türkiye'de İklim Tipleri.....	79
Türkiye'nin Bitki Örtüsü	81
Türkiye'nin İklim Tipleri ve Bitki Örtüsü	86
Özet	87
Çözümlü Test.....	88
Cevaplı Test	96

4. Bölüm

Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme

Türkiye'nin Nüfus Özellikleri	101
Türkiye'de Nüfusun Dağılışı ve Nüfus Yoğunluğu.....	103
Türkiye'nin Nüfusu ve Nüfus Sayımları.....	107
Türkiye'nin Nüfus Politikaları	107
Türkiye'de Nüfus Projeksiyonları: Türkiye	
Nüfusunun Geleceği	108
Türkiye'de Göçler	108
Türkiye'de Yerleşme	111
Türkiye'de Mesken Tipleri	116
Özet	117
Çözümlü Test.....	118
Cevaplı Test	124

5. Bölüm

Türkiye’de Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık

Anadolu Uygarlıkları.....	127
Türkiye’de Arazi Kullanımı	128
Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı	129
Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler.....	130
Türkiye’de Tarım	131
Türkiye’de Hayvancılık.....	145
Türkiye’de Ormancılık.....	150
Özet	152
Çözümlü Test.....	153
Cevaplı Test	159

6. Bölüm

Türkiye’de Madenler, Enerji Kaynakları ve Sanayi

Türkiye’de Madenler.....	165
Türkiye’de Enerji Kaynakları	174
Türkiye’de Sanayi.....	179
Özet	184
Çözümlü Test.....	186
Cevaplı Test	194

7. Bölüm

Türkiye’de Ulaşım, Ticaret ve Turizm

Türkiye’de Ulaşım.....	197
Türkiye’de Ticaret.....	205
Türkiye’de Turizm	208
Türkiye’nin 2023 Turizm Stratejisi.....	212
Türkiye’nin Millî Parkları.....	214
Türkiye’de Şehirler ve Özellikleri.....	221
Çözümlü Test.....	224
Cevaplı Test	231

8. Bölüm

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması	235
Türkiye’nin Bölgesel Kalkınma Projeleri	237
Cevaplı Test	241

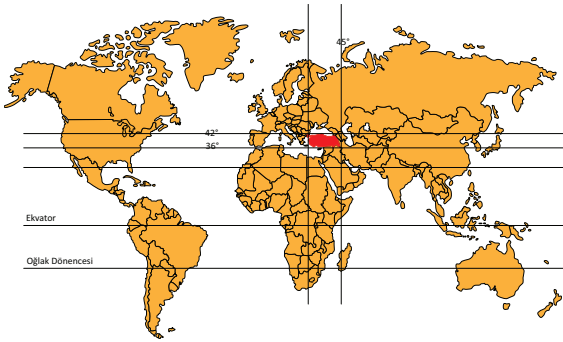
TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

Bir bölgenin Dünya üzerindeki yerine **coğrafi konum** denir. İki şekilde ifade edilir:

MUTLAK KONUM

Dünya üzerindeki herhangi bir yerin başlangıç paraleli olan “**Ekvator**”a ve başlangıç meridyeni olan “**Greenwich**”e uzaklığının derece cinsinden ifadesine “**Mutlak Konum**” denir.

Türkiye, 36 - 42 Kuzey Paralelleri ile 26 - 45 Doğu Meridyenleri arasında yer almaktadır.

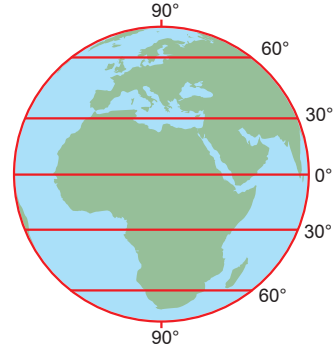
Not

Türkiye'den geçen en uzun paralel dairesi 36° K (Hatay'dan geçer.)'dir.
Türkiye'den geçen en kısa paralel dairesi 42° K (Sinop'tan geçer.)'dir.

Paraleller

Ekvator'a ve birbirine 1° aralıklarla çizilen hayali çemberlere **paralel** denir.

Paralellerin başlıca özellikleri şunlardır:

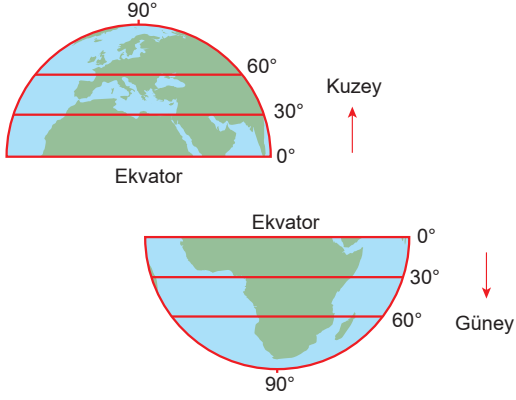

- Başlangıç paraleli ve en uzun paralel dairesi Ekvator'dur.

Not

Türkiye'nin en kuzeyi ile en güneyi arasında 666 km'lik kuş uçuşu uzaklık bulunmaktadır.
 $42^\circ - 36^\circ = 6^\circ \times 111 = 666 \text{ km}$

- Ekvator'dan kutuplara doğru boyları kısalır. Kutuplarda nokta hâlini alır.
- Ekvator, kutup noktalarına eşit uzaklıkta olan ve Dünya'yı iki eşit yarımküreye ayıran en büyük paraleldir.
- Ekvator'un kuzeyindeki alanlara Kuzey Yarımküre, güneyindeki alanlara Güney Yarımküre denir.

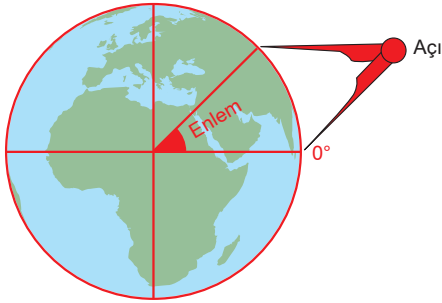

- 90 tane Kuzey Yarım Küre'de, 90 tane Güney Yarım Küre'de olmak üzere toplam 180 tane paralel bulunur. Paraleller birer derece aralıklarla çizilmiştir.
- Aynı boylam üzerinde iki paralel arası kuş uçuşu uzaklık dünyanın her yerinde 111 km'dir.

Not

Paralel ile enlem birbirine benzeyen ifadelerdir. Enlem bir noktanın Ekvator'a uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir. Enlem, bir yerdeki sıcaklığı, bitki örtüsünü, nüfus ve yerleşmeyi etkiler.

Enlem: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvator'a olan uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir.

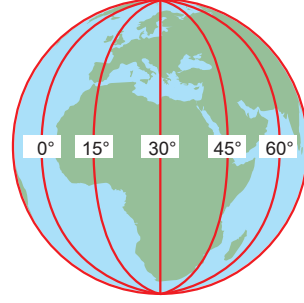

Meridyenler

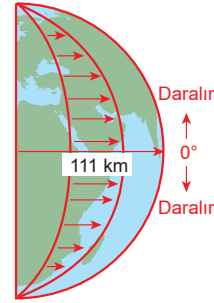
Bir kutup noktasından diğer kutup noktasına 1° aralıklarla çizilen hayali yarım dairelere **meridyen** denir.

Meridyenlerin başlıca özellikleri şunlardır:

Ülkemizde aynı meridyen yayı üzerinde yer alan kentlerin başlangıç meridyenine olan kuş uçuşu uzaklıkları eşit değildir. Başlangıç meridyeni ile yerel saat farkları eşittir.

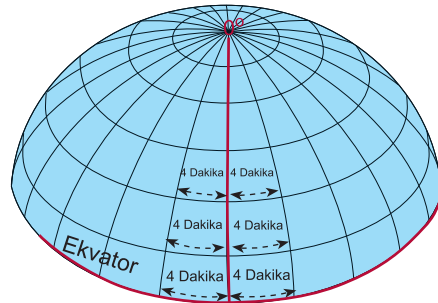
- Başlangıç meridyeni olarak İngiltere'nin Greenwich kasabasından geçen meridyen kabul edilmiştir (1884 yılında Uluslararası Meridyen Konferansı).
- Meridyenlerin boyları birbirine eşittir.
- Meridyenler yarım dairedir.
- Aralarındaki kuş uçuşu uzaklık yalnızca Ekvator'da 111 km'dir. Bu mesafe kutuplara doğru gidildikçe daralır.

Not

- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en dar olduğu il Sinop'tur.
- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en geniş olduğu il Hatay'dır.

- Ardışık iki meridyen arası, güney-kuzey yönünde Dünya'nın her yerinde mesafe olarak değişse de süre olarak her yerde 4 dakikadır.

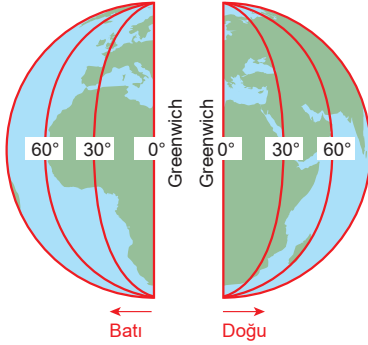
- Başlangıç meridyeninin doğusunda kalan alanlara Doğu Yarım Küre (180° meridyenine kadar), batısında kalan alanlara Batı Yarım Küre denir.

- Meridyenler 180 tane doğuda, 180 tane batıda olmak üzere toplam 360 tanedir.

Not

Türkiye'nin herhangi iki ilinden geçen meridyen uzunlukları birbirine eşittir.

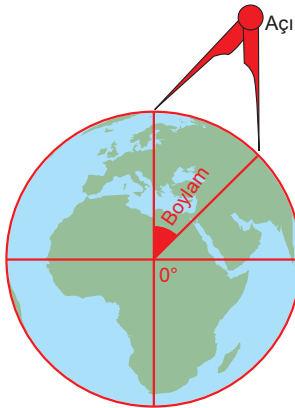

- Meridyenler birer derece aralıklarla çizilmişlerdir.

Not

Meridyen ile boylam birbirine benzeyen ifadelerdir. Boylam bir noktanın başlangıç meridyenine uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

Boylam: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın başlangıç meridyenine olan uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

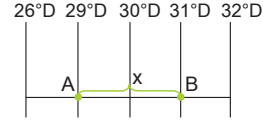
Yerel saat: Dünya üzerindeki herhangi bir yerin Güneş'in ufuk düzlemindeki konumuna göre belirlenen saatidir (Dinen kullanırız: namaz, sahur, iftar saatleri)

Not

Aynı boylam üzerindeki noktalarda yerel saatler yıl boyunca aynıdır.

Yerel Saat Hesaplamaları

- Verilen iki merkez arasındaki boylam farkı bulunur. (Aynı yarım kürede yer alıyorsa D-D, B-B çıkarılır. Farklı yarım kürede yer alıyorsa D+B, B+D toplanır.)

$$B - A = x \text{ (Boylam farkı)}$$

- Verilen iki merkez arasında bulunan boylam farkı iki meridyen arasındaki sabit zaman aralığı olan 4 dakika ile çarpılır ve iki merkez arasındaki yerel saat farkı bulunur.

$$x \cdot 4 = \text{Yerel saat farkı}$$

- Dünya batıdan-doğuya doğru döndüğü için doğuda Güneş erken doğar, erken batar, dolayısıyla doğunun yerel saati daima ileridir.
- Yerel saati istenen merkez daha doğuda ise, verilen saate bulunan yerel saat farkı eklenir.

$$B'nin \text{ yerel saati} = A'nın \text{ yerel saati} + (x \cdot 4)$$

- Yerel saati istenen merkez daha batıda ise, verilen saatten bulunan yerel saat farkı çıkarılır.

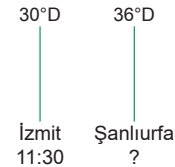
$$A'nın \text{ yerel saati} = B'nin \text{ yerel saati} - (x \cdot 4)$$

Not

Dünya üzerindeki bir nokta (Boylam) Güneş'in tam karşısına geldiği anda o noktada yerel saat 12:00'dir, öğle vaktidir, Güneş ışınları gün içerisinde en büyük açıyla düşer ve gölge boyu gün içerisinde en kısa hâlini alır.

ÖRNEK

30° Doğu Boylamı'nda yer alan İzmit'te yerel saat 11:30 iken aynı anda 36° Doğu Boylamı'nda bulunan Şanlıurfa'da yerel saat kaçtır?

$$36^\circ - 30^\circ = 6^\circ = \text{(Boylam farkı)}$$

$$\rightarrow 6^\circ \times 4' = 24' = \text{(Yerel saat farkı)}$$

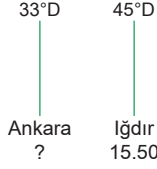
$$11.30 + 24' = 11.54 \text{ (Şanlıurfa'nın yerel saati)}$$

Şanlıurfa İzmit'e göre doğuda olduğu için toplama yapılır.

ÖRNEK

45° Doğu Boylamı'nda yer alan Iğdır'da yerel saat 15.50 iken, 33° Doğu Boylamı'nda yer alan Ankara'da yerel saat kaçtır?

$$45^\circ - 33^\circ = 12^\circ = (\text{Boylam farkı})$$

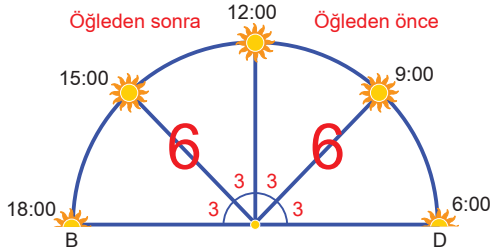
$$\rightarrow 12^\circ \times 4' = 48' = (\text{Yerel saat farkı})$$

$$15.50' - 48 = 15.02 \text{ (Ankara'nın yerel saati)}$$

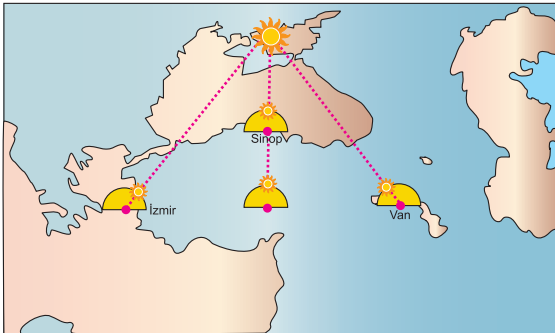
Ankara Iğdır'a göre batıda olduğu için çıkarma yapılır.

Güneş Hesaplamaları

- Dünya batıdan doğuya doğru hareket ettiği için, doğuda Güneş erken doğar, erken batar; batıda geç doğar, geç batar.
- **21 Mart ve 23 Eylül** tarihlerinde **aynı boylam** üzerinde bulunan tüm merkezlerde **Güneş aynı anda doğar ve aynı anda batar**.

- Aşağıda ekinoks tarihlerinde Türkiye'de bulunan dört farklı merkezde Güneş'in konumunu inceleyelim.

Not

Sabah → Öğlen

- Güneş'in ufuk düzlemindeki yükseltisi artar.
- Sıcaklıklar artar.
- Gölge boyları kısalır.
- Gölgeler batıya düşer.

Not

Öğlen → Akşam

- Güneş'in ufuk düzlemindeki yükseltisi azalır.
- Sıcaklıklar azalır.
- Gölge boyları uzar.
- Gölgeler doğuya düşer.

Ulusal (Ortak) Saat: Ulaşım, ticaret, haberleşme ve sosyal hizmetlerin daha düzenli yapılabilmesi için ülke içerisinde ortak saat belirlenir ve tüm merkezlerin saatleri bu zamana göre ayarlanır.

Türkiye'nin Doğu-Batı genişliği fazla olmadığı için aynı anda bir tek ortak saat kullanılır.

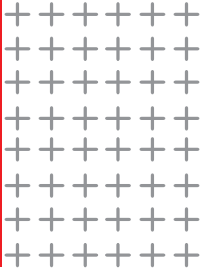

Not

Türkiye'de gün ışığından daha fazla faydalanabilmek için yaz mevsiminde 45° Doğu (Iğdır) boylamının, kış mevsiminde 30° Doğu (İzmit) boylamının yerel saatini ulusal (ortak) saat olarak kullanılırdı.

Eylül 2016'da kış saati (geri saat) uygulaması kaldırılarak, yıl boyunca ileri saat uygulaması kullanılmaya başlanmıştır. (45° D Iğdır - 3. saat dilimi)

**KPSS
2026**

**HİBRİT
KİTAP**

ÖN LİSANS

KPSS

GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

**KONU ANLATIMLI
MODÜLER SET**

VATANDAŞLIK

e-Kitaba erişebilmek ve
video dersleri izleyebilmek
için QR kodu okutunuz.

Video Ders Hediyesi

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

KPSS Ön Lisans Genel Yetenek Genel Kültür Vatandaşlık Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-5964-15-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

35. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Adaylar,

KPSS Ön Lisans Kamu Personel Seçme Sınavı), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Vatandaşlık** kitabımız bu dersle ilgili kaygılarınızı giderecek şekilde açık ifadelerle yazılmıştır. Konuları daha iyi kavrayabilmeniz için tablolardan yararlanılmıştır. Karıştırılabilme ihtimali olan bazı yerler “Dikkat” kutucukları ile verilmiştir. Konu sonlarında da bilgilerinizi pekiştirebileceğiniz “Cevaplı Testler”e yer verilmiştir.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

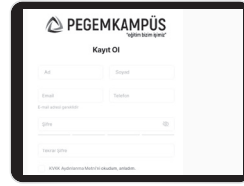

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

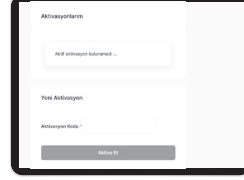
1. Adım
Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım
Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

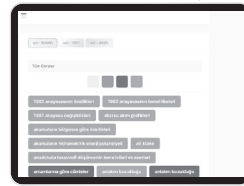
3. Adım
Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım
Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

*Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 30.11.2026 tarihine kadar geçerlidir.*

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Temel Hukuk Bilgisi

Sosyal Düzen Kuralları.....	1
Hukuk Kurallarının Amaçları	1
Hukuk Kurallarının Yaptırımları.....	2
Hukuk Türleri	4
Hukuk Kurallarının Temel Nitelikleri	4
Hukuk Kurallarının Çeşitleri	5
Cevaplı Test-1	6
Hukukun Kaynakları	8
Hukuk Kurallarının Uygulanması.....	10
Hukuk Kurallarının Yorumu	10
Yorum Yöntemleri	10
Hukukta Boşluk Türleri	11
Cevaplı Test-2	12
Hukukun Dalları	14
Cevaplı Test-3	18
Medeni Hukukun Bölümleri	20
Fiiil Ehliyetine Göre Kişi Grupları	24
Cevaplı Test-4	26
Hısımlık Kavramı	28
Yerleşim Yeri İkametgâhi ve Türleri	29
Tüzel Kişilik Kavramı	29
Ad Kavramı	31
Cevaplı Test-5	33
Borçlar Hukuku	35
Ticaret Hukuku	37
Devletler Özel Hukuku	37
Cevaplı Test-6	39
Hak Kavramı	41
Cevaplı Test-7	46

2. Bölüm Devlet ve Hükümet Sistemleri - Türk Anayasa Tarihi

Devlet Kavramı	48
Hükümet Sistemleri	50
Kurucu İktidar	52
Anayasa Türleri	52
Cevaplı Test-1	54
Osmanlı'daki Anayasacılık Hareketleri	56
Anayasalar	56
Cevaplı Test-2	61

3. Bölüm 1982 Anayasası Temel Hükümleri

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri	63
1982 Anayasası Genel Esasları	63
Cevaplı Test-1	68

4. Bölüm Temel Hak ve Hürriyetler

Temel Hak ve Hürriyetlerle İlgili Genel Hükümler	70
Cevaplı Test-1	78
Sosyal - Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları)	80
Cevaplı Test-2	85
Siyasi Hak ve Ödevler (Aktif Statü Hakları)	87
Cevaplı Test-3	92

5. Bölüm Yasama

Yasama	94
Cevaplı Test-1	97
TBMM Üyelerinin Hukuki Statüsü	99
Cevaplı Test-2	101
TBMM'nin Görev ve Yetkileri	103
Cevaplı Test-3	108
TBMM'nin Faaliyetleri İle İlgili Hükümler	110
TBMM'nin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları	112
Cevaplı Test-4	114

6. Bölüm Yürütme

Yürütme	116
Cumhurbaşkanı	116
Cevaplı Test-1	120
Cevaplı Test-2	125

7. Bölüm Yargı

Genel Hükümler	127
Yüksek Mahkemeler	129
Cevaplı Test-1	134
Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK)	137
Sayıştay	138
İnkılap Kanunlarının Korunması	139
Yargı Yoluna Kapalı Olan İşlem ve Kararlar	139
Cevaplı Test-2	140

8. Bölüm İnsan Hakları

Hak, Özgürlük ve Ödev Kavramları	142
İnsan Haklarına İlişkin Farklı Sınıflandırmalar	142
Türkiye'de İnsan Hakları	142
İnsan Hakları Denetim Yolları	144
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	146
Cevaplı Test	149

9. Bölüm İdare Hukuku

İdare Hukuku	151
Cevaplı Test-1	156
Türkiye'nin İdari Yapısı	159
Cevaplı Test-2	165
Cevaplı Test-3	174
Kolluk Faaliyetleri	176
İdarenin Yetkileri	176
Kamu Hizmetleri ve Temel İlkeleri.....	178
Cevaplı Test-4	179
Kamu Görevlileri	181
Cevaplı Test-5	187

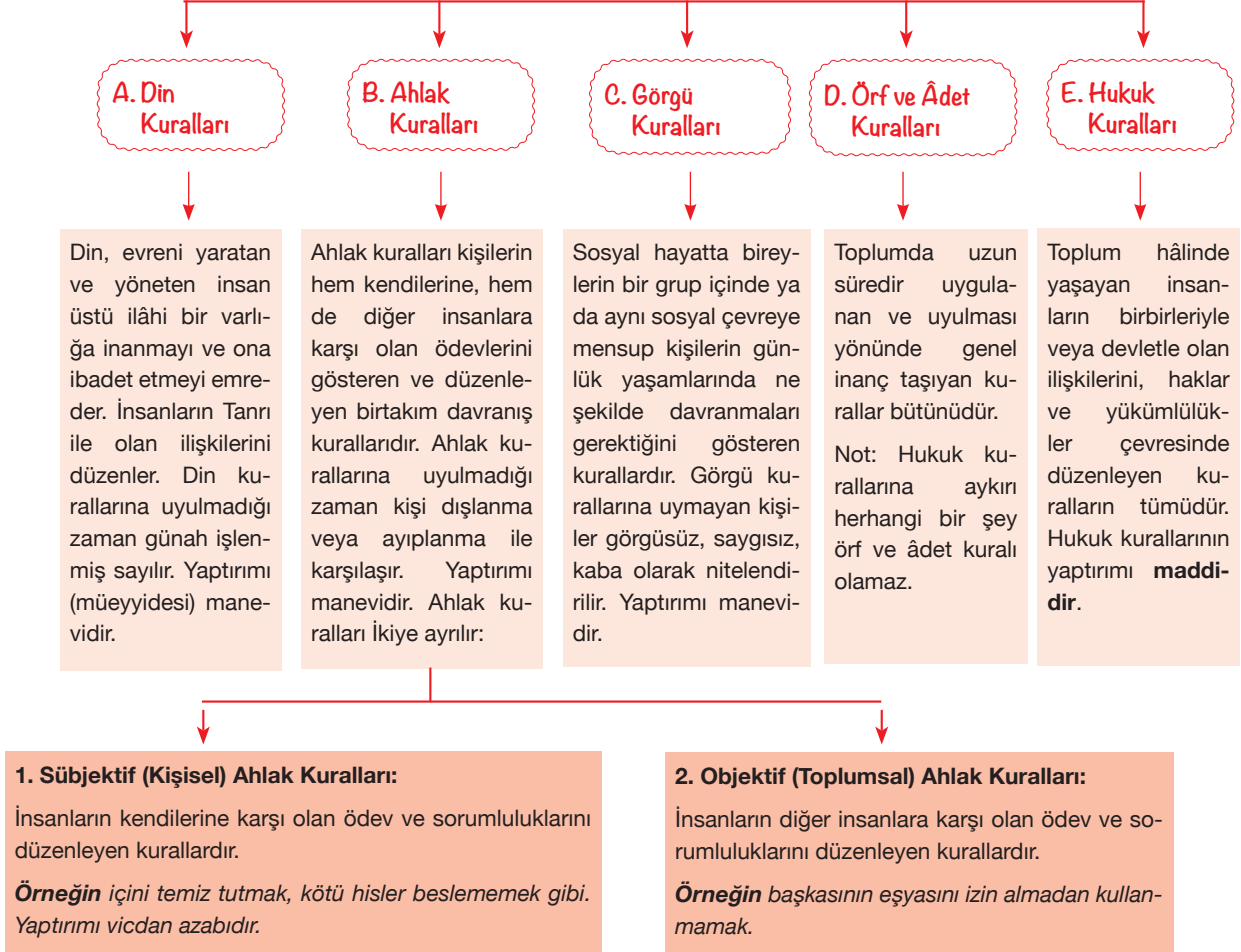
10. Bölüm Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası Kuruluşlar	189
Ulusal Kuruluşlar	196
Cevaplı Test	198

SOSYAL DÜZEN KURALLARI

Topluluk hâlinde yaşamının bir sonucu olarak kurallara gereksinim duyulmuştur. Sosyal düzeni sağlayan bu kurallar; **din, ahlak, görgü, örf ve adet kuralları ile hukuk** kurallarıdır. Kişiler sosyal hayattaki ilişkilerinde bu kuralların koyduğu "emir" ve "yasaklara" uygun biçimde davranmak zorundadırlar. Aksi hâlde, birtakım tepkilerle karşılaşır. Bu tepkiye genel olarak **yaptırım (müeyyide)** denir.

NOT

Din, ahlak ve görgü kurallarının; ayıplama – hor görme – dışlama – günahkâr olma gibi **manevi** yaptırımları (müeyyide) vardır. Hukuk kurallarının yaptırımı ise **maddidir**. Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran temel özellik **maddi** yaptırımlar içermesidir.

DİKKAT

Yaptırımın maddi olması demek, bir hukuk kuralına aykırılık hâlinde devletin, kamu gücünü kullanarak hukuk kurallarını ihlal eden kimsenin bu aykırı davranışın sonucuna katlanmasını sağlamasıdır.

HUKUK KURALLARININ AMAÇLARI

Hukuk, toplum yaşamını düzenleme, sosyal gereksinimleri karşılama ve adalet düşüncesini gerçekleştirme amaçlarına yönelmiştir.

Bu amaçlar şöyle açıklanabilir:

- * Hukuk, toplumda barışı sağlar.
- * Hukuk, toplumda güveni sağlar.
- * Hukuk, toplumda özgürlük sağlar.
- * Hukuk, toplumda düzeni sağlar.
- * Hukuk, toplumda adaleti sağlar.
- * Gelişmelere ve oluşumlara cevap verir.

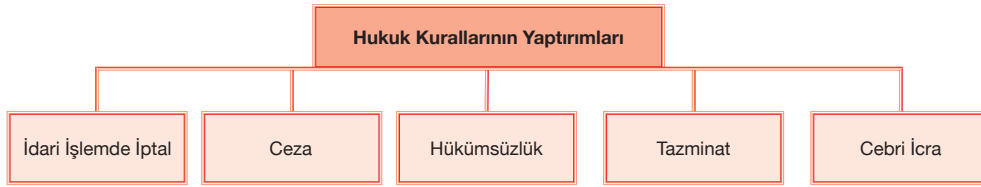
NOT

Mutlak eşitlikten kastedilen şey, kişilerin kişisel ve özel durumlarına bakılmaksızın kanunların herkese eşit uygulanmasıdır. Kanun önünde eşitlikten kastedilen şey ise benzer durumda bulunanların benzer muameleye tabi tutulmasıdır. Hukukun sağlamaya çalıştığı eşitlik kanun önünde eşitliktir.

HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMLARI

- ▼ Yaptırım (müeyyide), herhangi bir hukuk kuralının koyduğu emir ve yasaklara uygun davranmama, onun yap dediğini yapmama veya yapma dediğini yapma durumunda karşılaşılabilecek tepkidir.
- ▼ **Taraflar arası eşitlik ve irade serbestisine dayanan özel hukukun yaptırımları**; hukuki bir yükümlülüğü yerine getirmeyi reddeden kimseye karşı zor kullanarak yükümlülüğünü yerine getirme anlamındaki **"cebri icra"**, kusurlu ve hukuka aykırı eylemle verilen zararın aynen ya da nakden karşılanması anlamındaki **"tazminat"** ve hukuka aykırı işlemin **yokluk, mutlak butlan, nisbi butlanla** batıl sayılması anlamındaki **"hükümsüzlük"** olarak ayrılır.

- ▼ **Kamu hukuku yaptırımları** ise, kamu hukuku dalları olan ceza hukukunun, vergi ve idare hukukunun yaptırımlarıdır. Ceza hukukuna adını veren yaptırım, **"ceza"** yaptırımıdır.
- ▼ İdare hukuku yaptırımları, idareye uygulanan ve idarenin uyguladığı yaptırımlar olarak ikiye ayrılır:
  - İdareye uygulanan yaptırımlar; idarenin hukuka aykırı **"idari işleminin iptali** ve hukuka aykırı işlem ve eylemlerden doğan zararın karşılanması amacıyla **tam yargı davası yoluyla tazminattır."**
  - İdarenin uyguladığı yaptırımlar; "idarenin personeline ilişkin uyguladığı yaptırımlar" (disiplin yaptırımları) ve "idarenin düzeni korumak veya bozulan düzeni yeniden sağlamak üzere kararlaştırdığı ve uyguladığı yaptırımlar" (idari yaptırımlar, kolluk tedbirleri ve idari cebri icra) olarak ayrılır.

A. Kamu Hukuku Yaptırımları

1. İdare Hukuku Yaptırımları

- * İdare hukukunda yaptırımlar ikiye ayrılır. Birincisi idarenin kişilere uyguladığı yaptırımlardır. Bunlara; iş yeri kapatma cezası, memurun meslekten çıkarılması cezası, trafik cezası, öğrencinin okuldan uzaklaştırılması, disiplin cezaları gibi cezalar örnek verilebilir. İkincisi ise idarenin bizzat kendisine uygulanan yaptırımlardır. Kişiler, idarenin yaptığı işlemlerin hukuka aykırı olduğunu düşünüyorlarsa **idari yargıda** idari işlemin ortadan kaldırılmasını (**idari işlemin iptali**) talep edebilirler veya bu hukuka aykırı işlemlerinden zarara uğramışlarsa yine idari yargıda idareden zararlarını (**tam yargı davası**) tazmin edebilirler. **İptal** ve **tam yargı** yaptırımları idareye uygulanan yaptırımlardır.

NOT

Ülkemizdeki idari yargı yerleri; Danıştay, bölge idare mahkemesi, idare ve vergi mahkemeleridir.

2. Ceza Hukuku Yaptırımları

- * Ceza hukuku alanında yaptırımın adı **"ceza"**dır. **Kanunun** suç saydığı filleri işleyen kişilere **adli makamlarca** uygulanır. Kanun (TBMM çıkarır) dışında hiçbir hukuk kuralı ile suç ve ceza konulamaz. Buna evrensel bir hukuk ilkesi olarak "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" denir. Yaptırım cezaları **hapis ve adli para cezaları** olarak iki ana gruba ayrılır.

Türk Ceza Kanunu'na Göre Hapis Cezaları

- ↳ **Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası**: Bu ceza, mahkûmun yaşamı boyunca devam eder. Mahkûmun hapis cezası, ilgili mevzuatta belirtilen katı güvenlik koşulları altında yerine getirilir.

- ↳ **Müebbet hapis cezası:** Hapis cezası, mahkûmun yaşamı boyunca sürer.
- ↳ **Sürelî hapis cezası:** En az 1 ay, en fazla 20 yıl sürer. Bir yıldan az olan hapis cezalarına kısa süreli hapis cezası denir.

NOT

Anayasanın 38. maddesine eklenen "Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez." hükmü ile ölüm cezası hukuk düzenimizden tamamen çıkarılmıştır.

B. Özel Hukuk Yaptırımları

- ★ Özel hukuk yaptırımları "işlemleri hükümsüzlüğü", "cebri icra" ve "tazminat" olmak üzere üçe ayrılır:

1. İşlemlerin Hükümsüzlüğü

- * Hükümsüzlük hukuki işlemlerdeki hukuka aykırılıklara ya da sakatlıklara bağlanan hukuki sonuçlardan biridir. Hükümsüzlük üçe ayrılır:

1.1. Yokluk

- ▼ Hukukun bir hukuki işlemin var olması için öngördüğü **kurucu unsurlarında** eksiklik söz konusu ise yokluk yaptırımından bahsedebiliriz. Bir hukuki işlemin hukuk hayatında var olması için gerekli olan bu kurucu unsurlardan bir ya da birkaçının olmaması hâlinde, o işlem hukuk hayatında hiç yapılmamış yani doğmamış sayılır. Kişilerin nasıl evleneceği kanunda belirtilmiştir. Yokluğa imam nikahı ile yapılan veya aynı cinsten kişiler arasında yapılan evlilikleri örnek verebiliriz. Aynı şekilde yazılı olarak yapılmayan kefalet sözleşmesi de yoktur. Çünkü kefalet sözleşmesinde yazılı şekil, kurucu öğedir.
- ▼ Yok hükmünde olan bir işlemin geçersizliğini sağlamak için bir dava açılmasına gerek olmadığı gibi böyle bir işlemde de bir hak ya da yükümlülük doğmaz.

1.2. Butlan

- ▼ Bir hukuki işlemin hukuk dünyasında var olup, ancak tarafların istediği sonuçları hukukun öngördüğü geçerlilik şartlarındaki eksiklik nedeniyle doğuramadığı duruma **butlan** adı verilir. Butlanda, yokluktan farklı olarak sözleşme doğmuştur çünkü sözleşmenin kurucu unsurları vardır.

Bu hâller kendi içinde mutlak ve nispi butlan olarak ikiye ayrılır:

a. Mutlak butlan: Hukuki işlem, kanunun aradığı kurucu unsurlara sahip olmakla birlikte, **kanunun emredici hükümlerine** aykırı (kamu düzenine, kişilik haklarına, genel ahlaka ve adaba aykırı) ise kesin hükümsüz olur. Örneğin A'nın uyuşturucuyu B'ye satma konusunda B ile bir sözleşme yapması, bir kimsenin, teyzesi, halası, amcası veya dayısı ile evlenmesi, akıl hastası birinin evlenmesi mutlak butlan ile hükümsüzdür. Burada hukuki işlem doğmuştur ancak geçerlilik şartları yoktur. Hukuki işlem yapıldığı andan itibaren geçersizdir. Taraflar sonradan bu hukuki işlemlere geçerlilik kazandıramazlar.

b. Nispi butlan: Hukuki işlemin, kanunda aranan kurucu unsurlara sahip ve kanunun emredici hükümlerine de uygun olması ancak **işlemi yapan iradede geçici bir sakatlık olması** durumudur. İradeyi sakatlayan hâller geçici durumlardır. Bunlar **hata, hile, aldatma, korkutma** gibi sakatlık hâlleridir. Burada hukuki işlem doğmuştur ve geçerlidir. Ancak geçici suretle bir irade sakatlığı söz konusudur. Başta geçerli olan hukuki işlem iradesi sakatlanan kişinin mahkemen talebiyle geçersiz hâle gelir. Sarhoşken veya baskı altındayken evlilik sözleşmesini imzalayan bir kişinin bu sakatlığı sonradan mahkeme kararıyla ortadan kaldırması nispi butlana örnek olarak gösterilebilir.

NOT

Mutlak butlanda hukuksal işlem, hâkim kararıyla birlikte başlangıçtan itibaren tümüyle ortadan kalkarken nispi butlanda hukuksal işlem, hâkimin kararından sonraki dönem için geçerli olmak üzere ortadan kalkar. Mutlak butlan durumunda hukuksal işlemin taraflarının anlaşmasının geçersiz olan işleme izin vermelerinin hiçbir etkisi yoktur. Yani taraflar anlaşarak mutlak butlanla sakat bir işlemi geçerli hâle getiremezler. Oysa nispi butlanda tarafların anlaşması sakat hukuksal işlemi geçerli hâle getirir.

1.3. Tek Taraflı Bağlamazlık

- ▼ Bir hukuki işlemin geçerliliğinin **belirli bir kişi veya makamın onayına bağlı olduğu hâlde bu onay alınmadan yapılması** durumunda hukuki işlemin geçersiz sayılmasıdır. Örneğin velisinin onayı olmadan 17 yaşındaki bir kişinin yetişkin birisi ile yaptığı satış sözleşmesi küçüğü bağlamazken yetişkini bağlar. Velisi sonradan onaylarsa, sözleşme iki taraf için de geçerlilik kazanır.

Velisi onay vermezse hukuki işlem tek taraflı bağlamazlık ile hükümsüz olur. Kısaca tek taraflı bağlamazlıkta kişi sözleşme yapabilir ancak bu sözleşme bir onaya bağlıdır.

2. Cebri İcra

- * Cebri icra herhangi bir borç ya da yükümlülüğün borçlu veya yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmemesi durumunda devlet gücü aracılığıyla yerine getirilmesini sağlama amacı güden yaptırımdır.

NOT

Ülkemizde özel hukuk kaynaklı borç için özgürlükten alınma cezası yasağı bulunduğu için devlet, ancak borçlunun mal varlığına el koyar, bunları sattırır ve alacaklıların alacağını karşılamasını sağlar. Eğer mal varlığı borcunu ödemeye yetmiyorsa kişi için hapis veya diğer özgürlükten yoksun kılıcı ceza verilemez, ancak borç varlığını devam ettirir.

3. Tazminat

- ▼ Hukuk kuralını ihlal etmek suretiyle bir kimsenin başkasına zarar vermesi hâlinde, verdiği zarar gidermesine tazminat denir. Tazminat kusurlu bir hareket ile veya sözleşme ile üstlenilen yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle karşı tarafa, uğramış olduğu zararın mümkünse aynen, mümkün değilse bir miktar para ödemek suretiyle veya diğer biçimlerle karşılanmasına yönelik bir yaptırımdır.
- ▼ Tazminat maddi veya manevi olabilir. Maddi tazminat, uğranılan zararın para ile ölçülebilir bir nitelik taşıması, manevi tazminat ise bunun kişide acı, elem, keder oluşturması anlamına gelir.

HUKUK TÜRLERİ

A. Pozitif (Müspet-Yürürlükteki) Hukuk

- ▼ Bir ülkede yürürlükte olan **yazılı** (anayasa, kanun, cumhurbaşkanlığı kararnamesi...) ve **yazısız** (örf ve adet hukuku) hukuk kurallarının tamamına denir. Pozitif hukuk yürürlükte olan yazılı ve yazısız bütün hukuk kurallarıdır.

B. Mevzu Hukuk

- ▼ Bir ülkede **yetkili makamlar tarafından** yapılan, yürürlükte olan hukuk kurallarının tümüne denir. Yetkili makamlar tarafından konulan yazılı kurallara **mevzuat** denir. Mevzu hukuk, yürürlükten kalkmış bulunan yazılı hukuk kurallarını kapsamadığı gibi, pozitif hukukun bir parçası olan ancak yazılı olmayan örf ve âdet hukukunu da kapsamaz.

C. Tarihi Hukuk

- ▼ Yürürlükte olmayan hukuka tarihî hukuk denir. Örneğin 1921 Anayasası veya Mecelle-i Ahkam-ı Adliye tarihî hukuktur.

D. Tabii – Doğal Hukuk

- ▼ Olan değil, olması gereken, ideal hukuk anlamına gelir. Belli bir yer ve zamanda uygulanmakta olan hukuk değil, toplumsal ihtiyaçlara, adalet ve hakkaniyete en uygun olduğu varsayılan evrensel hukuktur.

HUKUK KURALLARININ TEMEL NİTELİKLERİ

Genellik

- ▼ Hukuk kurallarının aynı durumda bulunan herkese aynı şekilde uygulandığını gösterir.

Soyutluk

- ▼ Hukuk kurallarının tek bir durum için değil, aynı özelliği gösteren her durum için geçerli olduğu anlamına gelir.

Süreklilik

- ▼ Hukuk kuralının, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kaldırılıncaya kadar geçerli olduğunu gösterir.

Kişilik dışı olma

- ▼ Hukuk kurallarının kişilik dışı olması, kuralın kişiye yönelik olmaması, kişi ismi verilmeden ona muhatap olanlara uygulanmasıdır.

Yaptırıma dayalı olma

- ▼ Hukuk kurallarının yaptırıma dayalı olması, kurula uyulmaması durumunda devletin gücünün kişiye uygulanmasıdır.